

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพในปัจจุบันของสมรรถนะนี้ ไม่ว่าจะองค์กรประเภทใด หรือในระดับใดก็ตามซึ่งก็จะต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงจากผลที่ได้เกิดจากความก้าวหน้าของทางเทคโนโลยีต่างๆ ข้อมูลข่าวสาร ภาวะการแข่งขันที่ไร้พรมแดน ภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ และภาวะที่มีทรัพยากรจำกัด องค์กรต่างๆ จึงต้องมีวิสัยทัศน์ด้วยข้อผูกพันต่อการให้บริการทางสาธารณะ และมีความสามารถในการกระตุ้นให้บุคลากรในองค์กรได้ใช้ศักยภาพที่ดีขึ้นได้ โดยจะต้องมีการทำงานให้เกิดผลสูงสุด และก็สามารถสร้างพันธมิตรทั้งภายในและภายนอกขององค์กรได้ อีกทั้งยังสามารถสื่อสารกับลูกค้าได้ด้วยความรู้สึที่ดีต่อกัน รวมทั้งเป็นผู้มีทักษะทางการบริหารจัดการ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของงานได้อย่างสูงสุด ซึ่งภายใต้สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงในลักษณะเช่นนี้ ผู้บริหารองค์กรถือว่าเป็นบุคลากรหลักที่จะนำ องค์กรไปสู่ความสำเร็จและเป้าหมายที่ดีได้^๑ ดังนั้นสมรรถนะจึงมีบทบาทและความสำคัญต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรและองค์กรทุกประเภทเป็นอย่างมาก กล่าวคือ สามารถช่วยในการสนับสนุนวิสัยทัศน์ การกิจ และกลยุทธ์ขององค์กรได้ อีกทั้งยังรวมถึงความสามารถในการใช้เป็นกรอบของการสร้างวัฒนธรรมองค์กร และใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารงานทางด้านทรัพยากรมนุษย์ได้เหมือนกัน เช่น การคัดเลือกบุคคลเข้าทำงาน การพัฒนาฝึกอบรม การเลื่อนระดับปรับตำแหน่งงานการโยกย้ายตำแหน่งหน้าที่งาน การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการบริหารผลตอบแทน เป็นต้น

ประเทศไทยเป็นประเทศที่ได้มีประวัติศาสตร์มายาวนาน โดยได้มีสถาบันที่อยู่เคียงคู่บ้านคู่เมืองของคนไทยมาโดยตลอดเวลา ซึ่งก็ประกอบด้วย ๓ สถาบันคือ ๑. สถาบันชาติ ๒. สถาบันศาสนา และ ๓. สถาบันพระมหากษัตริย์ และโดยเฉพาะสถาบันศาสนา ชาวไทยนั้นส่วนมากได้มีการนับถือพระพุทธศาสนาเป็นระยะเวลาอย่างยาวนาน จึงทำให้พระพุทธศาสนาได้เข้าไปมีบทบาทสำคัญในการดำรงชีวิตของคนไทยมาทุกยุคทุกสมัย พระสงฆ์จึงมีบทบาทที่สำคัญในการทำหน้าที่ของการเผยแผ่องค์ความรู้ทางด้านหลักธรรม ให้แก่ประชาชน ได้มีการรับทราบเข้าใจแล้วสามารถนำไปปฏิบัติได้ โดยการบริหารกิจการคณะสงฆ์นั้น จึงมีความสำคัญต่อการสร้างความเข้มแข็ง และการดำรงอยู่อย่างมั่นคงของพระพุทธศาสนากับสังคมไทย ซึ่งคณะสงฆ์ถือว่า เป็นส่วนหนึ่งในพุทธบริษัท ๔^๒ ที่ได้มีความสำคัญเป็นอย่างมากในการทำหน้าที่เผยแผ่ สืบสาน และถ่ายทอดคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่พระองค์ได้ทรงบัญญัติไว้ตั้งแต่อดีตกาล เพื่อให้พุทธบริษัทได้นำเอา

---

^๑ วันชัย บุญทอง, “ความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทางการปฏิรูประบบราชการและการปฏิรูปการศึกษา”, รายงานการวิจัย, (อุบลราชธานี : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี, ๒๕๔๘), หน้า ๒๓.

^๒ อ. ปญจก. (ไทย) ๒๒/๒๐๑/๓๔๓-๓๔๔.

พระธรรมคำสั่งสอนไปประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวันให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อตนเองและสังคม นั้นเอง และพระพุทธศาสนาจะมีความหมายก็ต่อเมื่อ พระสงฆ์นั้นได้มีการสร้างคุณประโยชน์ที่แท้จริง ต่อสังคม ถ้าพุทธศาสนาไม่สามารถสร้างประโยชน์ให้กับสังคมแล้ว พุทธศาสนานั้นก็จะไม่สามารถ ดำรงอยู่ได้และมีการเสื่อมลงไป ดังนั้นการที่พุทธศาสนามีประโยชน์ได้ก็ต่อเมื่อพุทธบริษัทนั้น ได้มี คณะสงฆ์ที่มีสมรรถนะการบริหารกิจการในงานของคณะสงฆ์ได้อย่างมีคุณภาพ โดยมีองค์ความรู้ที่ ทันสมัย รู้เท่าทันสังคม เพราะว่าการรับรู้เท่าทันนั้นได้เกิดจากการเรียนรู้ และการเรียนรู้ทำให้เกิด ปัญญา และปัญญาทำให้รู้ความจริง การรู้ความจริง ทำให้รู้ความถูกต้อง ซึ่งการรู้ความถูกต้อง ก็สามารทำให้เกิดการปฏิบัติที่ถูกต้อง และการปฏิบัติถูกต้องก็จะทำให้สังคม ชุมชน และ พระพุทธศาสนา เจริญขึ้นไปได้มากนั่นเอง^๓

ในสังคมไทยในปัจจุบันคณะสงฆ์ยังคงมีประโยชน์และเป็นบุคคลที่พิเศษและสำคัญต่อสังคม กับชุมชนอย่างมาก ถ้าหากสามารถดำเนินการและวางแผนระบบในการจัดระเบียบและมีการ เสริมสร้างสมรรถนะในการทำงานทางด้านการบริหารกิจการของคณะสงฆ์ให้ดีได้ คณะสงฆ์นั้นก็จะเป็นผู้ที่สามารถนำสังคมและชุมชนไปสู่ความเจริญได้ โดยวิถีทางที่เหมาะสมและมีหลักเกณฑ์ นั้นเอง และงานหลักของคณะสงฆ์ที่ต้องรับผิดชอบ มีอยู่ ๖ ด้าน^๔ ได้แก่ ๑. ด้านการศึกษา ๒. ด้านการปกครอง ๓. ด้านการเผยแผ่ ๔. ด้านการสาธารณูปการ ๕. ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ๖. ด้านการสาธารณสงเคราะห์ และทั้ง ๖ ด้านนี้ ซึ่งแต่ละด้านจะมีพระสงฆ์ฝ่ายบริหารเป็นผู้ดูแล สั่งการ และมีนโยบายปฏิบัติที่ชัดเจน โดยมีมหาเถรสมาคม ซึ่งเป็นองค์กรการปกครองสูงสุดของ คณะสงฆ์ เป็นผู้กำกับและดูแล นั้นเอง และการที่จะทำให้การบริหารงานกิจการคณะสงฆ์สามารถ ทำงานออกมาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้มากขึ้นกว่าเดิมนั้น เราก็จะต้องมีการเพิ่มพูน องค์ความรู้และหลักการบริหารงานเข้าไปปรับประยุกต์ใช้กับสายงานแต่ละด้านของคณะสงฆ์ โดย ปัจจุบันนี้องค์กรต่างๆที่ได้ประสบความสำเร็จและสามารถตอบสนองต่อสายงานตนเองได้ แล้วก็ สามารถให้บริการหรือตอบสนองความต้องการของสังคมและประชาชนได้นั้น ก็เพราะว่า องค์กรต่างๆ นั้นได้มีการเพิ่มหลักการบริหารงานเข้ามาปรับใช้นั่นก็คือ เรื่องของสมรรถนะในการทำงานนั่นเอง

องค์กรธุรกิจหลายแห่งนั้นได้ตื่นตัวและนำระบบสมรรถนะมาใช้ในการบริหารทรัพยากร บุคคล อาทิเช่น บริษัทปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) บริษัทเอไอเอส จำกัด (มหาชน) กลุ่มบริษัท เครือเจริญโภคภัณฑ์ บริษัทโตโยต้ามอเตอร์ (ประเทศไทย) จำกัด การไฟฟ้า ฝายผลิตแห่งประเทศไทย บริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) ในปัจจุบันนี้บริษัทเอกชน รัฐวิสาหกิจต่างๆ ก็กำลังให้ความสนใจ หรืออยู่ในช่วงสร้างและพัฒนาระบบสมรรถนะของตนเอง สำหรับภาคราชการและรัฐวิสาหกิจก็ เห็นความสำคัญ และให้ความสนใจในการนำระบบสมรรถนะมาใช้ในการบริหารทรัพยากรบุคคล เช่นเดียวกัน เช่น สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ได้จ้างบริษัท HAY Group มาเป็นที่ปรึกษาในการสร้างและพัฒนาระบบสมรรถนะให้ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อสนับสนุนให้ ข้าราชการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมกับหน้าที่และส่งเสริมให้ปฏิบัติภารกิจในหน้าที่ได้ดียิ่งขึ้น

^๓ ปรีชา ช้างขวัญยืน, **ความคิดทางการเมืองในพระไตรปิฎก**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า ๔๗.

^๔ ศมาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, **การปกครองคณะสงฆ์ไทย**, (กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐), หน้า ๔๙.

จะกำหนดให้ข้าราชการทุกคนต้องมีสมรรถนะหลักร่วมกัน ๕ สมรรถนะคือ ๑. การมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Achievement Motivation) ๒. การบริการที่ดี (Service Mind) ๓. การส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ (Expertise) ๔. จริยธรรม (Integrity) ๕. ความร่วมแรงร่วมใจ (Teamwork) เพื่อเป็นวิธีการมีความมุ่งหมายไปจุดมุ่งหมายเดียวกัน อีกทั้งเพื่อเป็นการหล่อหลอมค่านิยมและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ร่วมกัน^๕ ดังนั้น สมรรถนะ (Competency) จึงมีความสำคัญต่อการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรต่างๆ เป็นอย่างมาก เพราะฉะนั้น ถ้าหากให้องค์กรของคณะสงฆ์จะสามารถบริหารงานทางด้านกิจการคณะสงฆ์ ทั้ง ๖ ด้าน ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้นั้น องค์กรคณะสงฆ์ก็ต้องมีหลักสมรรถนะ (Competency) เข้ามาเสริมสร้างแล้วนำไปปรับประยุกต์ใช้กับสายงาน ทั้ง ๖ ด้าน ของการบริหารงานคณะสงฆ์ เพื่อจะเป็นการเสริมสร้างสมรรถนะของการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ ทั้ง ๖ ด้าน ออกมาได้ดีขึ้น ดังนั้นการได้นำเอาเรื่องของหลักสมรรถนะ (Competency) เข้ามาเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารกิจการคณะสงฆ์ เพราะว่า^๖ การบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ ของพระสังฆาธิการในภาพรวมนั้นยังพบว่างานทั้ง ๖ ด้าน ยังมีสภาพปัญหาที่ไม่สามารถเข้าใจในหลักการบริหารงานทั้ง ๖ ด้านได้อย่างเข้าใจในแต่ละด้านด้วยเฉพาะปัญหาที่พบมากที่สุดในการภาพรวมของการบริหารงานทั้ง ๖ ด้านก็คือ หลักการทำงานทางด้านปกครองที่พระสังฆาธิการ ยังขาดองค์ความรู้ทางด้านหลักกฎหมายที่ได้มีการปรับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลา อีกทั้งพระสังฆาธิการ บางรูปนั้นก็ยังขาดด้านการเป็นผู้นำที่ดีคือ ไม่สามารถที่จะทำงานได้อย่างเต็มความสามารถของตนเอง เช่น อาจจะมาจากบางรูปนั้น มีอายุมากขึ้นแล้ว หรือบางรูปนั้นก็ไม่ได้เข้าใจในหลักกฎหมายทางด้านการปกครอง และยังรวมไปถึงยังขาดการเสาะแสวงหาความอดทนกับความสามัคคีของการเป็นผู้นำ ในการทำงานทางด้านการปกครอง ซึ่งจากสภาพปัญหาในด้านนี้มันก็จะส่งผลกระทบไปถึงงานทางด้านการสาธารณสงเคราะห์ ในเรื่องการบริหารสิ่งของต่างๆ อีกด้วย เพราะว่า พระสังฆาธิการบางรูปยังขาดการเสาะแสวงหาและการร่วมมือ นั้นเอง จึงสามารถสร้างเป็นปัญหาตามมาได้ ส่วนสภาพปัญหาที่รองลงมาอีกด้านหนึ่งก็ยังคงพบว่า ด้านหลักการเผยแผ่พระพุทธศาสนา นั้น พระสังฆาธิการในจังหวัดลำพูน ยังมีพระวิทยากรหรือผู้ที่เผยแพร่หลักพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ที่ยังมีจำนวนไม่เพียงพอต่อการเผยแผ่ อีกด้วย ซึ่งปัญหาสิ่งต่างๆ ที่ได้พบในการบริหารงานทั้ง ๖ ด้านของพระสังฆาธิการ นั้นเอง

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและมีความคิดที่อยากจะเสนอนำเอาหลักสมรรถนะ (Competency) เข้ามาเสริมสร้างหลักการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เพื่อเป็นการนำเอาหลักสมรรถนะทั้ง ๕ ด้านเข้ามาปรับประยุกต์ใช้ และนำมาเสริมสร้างสมรรถนะในการทำงานบริหารกิจการคณะสงฆ์ทั้ง ๖ ด้านได้เช่น เมื่อพระสังฆาธิการบางรูปขาดองค์ความรู้ทางด้านหลักการปกครอง หลักสมรรถนะในด้านการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ (Expertise) ก็จะสามารถนำมาเสริมสร้างการทำงานได้คือ อาจจะมีการเปิดฝึกอบรมในด้านการปกครอง เป็นต้น หรืออีกด้านหนึ่งคือ ด้านการสาธารณสงเคราะห์ ที่พระสังฆาธิการยังขาด

^๕ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร, แนวทางการพัฒนาระบบสมรรถนะเพื่อพัฒนาการบริหารทรัพยากรบุคคล, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://competency.rmutp.ac.th>[๒๙ มี.ค. ๒๕๖๐].

^๖ กองแผนงาน กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือพระสังฆาธิการว่าด้วยพระราชบัญญัติกฎระเบียบและคำสั่งของคณะสงฆ์, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๐), คำนำ.

การเสียสละ ซึ่งเราก็คouldนำเอาหลักความร่วมมือร่วมใจ (Teamwork) ของหลักสมรรถนะเข้ามาช่วยเสริมสร้างในการทำงานทางด้านนี้ได้ ซึ่งหลักสมรรถนะ(Competency) นี้ก็ยังสามารถนำเอามาเสริมสร้างการบริหารงานของพระสังฆาธิการ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ทั้ง ๖ ด้าน ให้ออกมาได้อย่างมีผลสัมฤทธิ์ อีกทั้งยังสามารถจะสร้างความเชี่ยวชาญในสายงานของตนเองได้มากยิ่งขึ้น โดยมีหลักจริยธรรมคุณธรรมเป็นที่ตั้ง พร้อมกับการสร้างความร่วมมือร่วมใจ ในการทำงาน ทางด้านการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ ทั้ง ๖ ด้าน ให้มีคุณภาพและมีความมั่นคงในการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ให้ดียิ่งขึ้นไป นั้นเอง

๑.๒ คำถามวิจัย

๑.๒.๑ สภาพทั่วไปของสมรรถนะการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ของพระสังฆาธิการ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เป็นอย่างไร

๑.๒.๒ กลไกการเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ของพระสังฆาธิการ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เป็นอย่างไร

๑.๒.๓ การเปลี่ยนแปลงในการเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ของพระสังฆาธิการ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เป็นอย่างไร

๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๓.๑ เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของสมรรถนะการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ของพระสังฆาธิการ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

๑.๓.๒ เพื่อศึกษากลไกการเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ของพระสังฆาธิการ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

๑.๓.๓ เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงในการเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ของพระสังฆาธิการ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) และได้ศึกษาการเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ของพระสังฆาธิการ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการศึกษาไว้ ดังต่อไปนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาถึงการเสริมสร้างสมรรถนะ และการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ โดยมีขอบเขตเนื้อหา ดังต่อไปนี้

๑.ด้านหลักสมรรถนะหลัก ๕ ด้าน^๗

(๑) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Achievement Motivation)

^๗ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, คู่มือสมรรถนะราชการพลเรือนไทย, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, ๒๕๔๘), หน้า ๔.

(๒) การบริการที่ดี (Service Mind)

(๓) การสั่งสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ (Expertise)

(๔) จริยธรรม (Integrity)

(๕) ความร่วมแรงร่วมใจ (Teamwork)

๒. ด้านการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ ๖ ด้าน^๘

๑. ด้านการปกครอง

๒. ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

๓. ด้านการศาสนศึกษา

๔. ด้านการศึกษาสงเคราะห์

๕. ด้านการสาธารณสงเคราะห์

๖. ด้านการสาธารณูปการ

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลหลัก

ศึกษาจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน ๑๔ รูป/คน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ได้แก่ กลุ่มที่ ๑ คณะพระสังฆาธิการในระดับผู้บริหาร ๔ รูป กลุ่มที่ ๒ ตัวแทนคณะพระสังฆาธิการทุกๆ ระดับ ๓ รูป กลุ่มที่ ๓ นักวิชาการทางด้านพระพุทธศาสนาและนักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ ๗ คน

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการทำวิจัยในครั้งนี้ คือ คณะสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเริ่มตั้งแต่เดือน เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๐ ถึงเดือน กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๐ รวมเป็นระยะเวลา ๖ เดือน

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๕.๑ สมรรถนะ หมายถึง

๑. ความมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Achievement Motivation) คือ ความมุ่งมั่นและตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้ดีที่สุด ให้มีประสิทธิภาพ หรือให้สูงเกินกว่ามาตรฐาน

๒. การให้บริการที่ดี (Service Mind) คือ ความมุ่งมั่น ความตั้งใจ และความพยายามที่จะให้บริการแก่ผู้ขอรับบริการอย่างเต็มที่

๓. การสั่งสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ (Expertise) คือ ความสนใจใฝ่รู้ในอันที่จะสั่งสมความรู้ความสามารถของตน ด้วยการศึกษาค้นคว้าและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

๔. การร่วมแรงร่วมใจ (Teamwork) คือ ความตั้งใจ และความพร้อมที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่น หรือเป็นส่วนหนึ่งของทีมงาน

^๘ กองแผนงาน กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือพระสังฆาธิการว่าด้วยพระราชบัญญัติกฎระเบียบและคำสั่งของคณะสงฆ์, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๕๐), หน้า ๑๒๓.

๕. หลักจริยธรรม (Integrity) คือ การยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมในการดำรงตนในวิถีแห่งความดีงาม

๑.๕.๒ การบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ หมายถึง งานที่พระสังฆาธิการ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ที่จะต้องปฏิบัติหรือจะต้องกระทำอันเป็นหน้าที่ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ตามเป้าหมาย ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวนี้ ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงานเพื่อให้บุคคลต่างๆ เกิดความร่วมมือกันในการปฏิบัติงานทางปกครองคณะสงฆ์ โดยประกอบไปด้วย ด้านการปกครองคือ มีการส่งเสริมและรักษาความสงบเรียบร้อยดีงามของพระสงฆ์ ส่วนด้านการศาสนศึกษาคือ มีการส่งเสริมให้พระภิกษุสามเณรได้มีการศึกษาเล่าเรียน ส่วนด้านการศึกษาสงเคราะห์ นั้นต้องมีการช่วยเหลือทุนการศึกษาให้แก่พระสงฆ์และสามเณรผู้ที่กำลังศึกษาเล่าเรียนต่อ อีกทั้งด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ควรมีการเปิดโครงการส่งเสริมอบรมพระธรรมทูตอยู่บ่อยๆ และด้านการสาธารณูปการคือ พระสังฆาธิการต้องมีการพัฒนาวัดและชุมชนอยู่ตลอดเวลา พร้อมทั้งมีการส่งเสริมทางด้านการสาธารณสงเคราะห์ เช่น ให้การช่วยเหลือและสนับสนุนไม่ว่าจะเป็นงบประมาณหรือเครื่องอำนวยความสะดวกสิ่งของต่างๆ เป็นต้น ซึ่งหลักเหล่านี้ก็เป็นหน้าที่ในการทำงานบริหารกิจการคณะสงฆ์ ของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน นั่นเอง

๑.๕.๓ พระสังฆาธิการ หมายถึง พระภิกษุ ผู้ดำรงตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์ ดังต่อไปนี้ ๑. เจ้าคณะใหญ่ ๒.เจ้าคณะภาค รองเจ้าคณะภาค ๓. เจ้าคณะจังหวัด รองเจ้าคณะจังหวัด ๔. เจ้าคณะอำเภอ รองเจ้าคณะอำเภอ ๕. เจ้าคณะตำบล รองเจ้าคณะตำบล ๖. เจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส ซึ่งในที่นี้หมายถึง พระสังฆาธิการในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เป็นกรณีศึกษา

๑.๖ ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ผู้วิจัยจึงจะได้กล่าวถึงหลักแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ โดยมีรายละเอียดของการศึกษาวิจัย ดังต่อไปนี้

๑.๖.๑ แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ

๑.๖.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์

๑.๖.๓ แนวคิดเกี่ยวกับพระสังฆาธิการ

๑.๖.๔ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับคณะสงฆ์จังหวัดลำพูน

๑.๖.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะ

๒. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์

๓. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพระสังฆาธิการ

๑.๖.๑ แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ

โดยมีนักวิชาการหลายๆ ท่าน ได้ให้ความหมายของสมรรถนะที่มีความแตกต่างออกไป ซึ่งผู้วิจัย จึงได้ศึกษาค้นคว้าและสามารถนำมาสรุป ได้ดังต่อไปนี้

สมรรถนะ หมายถึง สิ่งที่มีอยู่ในตัวบุคคลซึ่งถือได้ว่าเป็นตัวที่สามารถกำหนดพฤติกรรมของบุคคลต่างๆ เพื่อให้สามารถบรรลุถึงความต้องการของงาน ภายใต้ปัจจัยสภาพแวดล้อมขององค์การ และทำให้บุคคลมุ่งมั่นสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการต่อไป ซึ่งเป็นการค้นหาสิ่งที่ทำให้เกิดการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ (Excellence) หรือการปฏิบัติงานที่เหนือกว่า (Superior performance) นอกจากนี้ยังได้ให้ความหมาย ของสมรรถนะในด้านอาชีพ (Occupational competency) ว่าหมายถึง ความสามารถ (Ability) ในการทำกิจกรรมต่างๆ ในสายอาชีพ เพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานที่เป็นไปตามมาตรฐานที่ถูกคาดหวังไว้ คำว่ามาตรฐานในที่นี้ หมายถึง องค์ประกอบของความสามารถร่วมกับเกณฑ์การปฏิบัติงาน และคำอธิบายขอบเขตงานของแต่ละคน นั้นเอง^๙ และจะต้องประกอบไปด้วยองค์ความรู้ องค์ความสามารถ และทักษะ ที่จำเป็นต่อการดำเนินการของภาระหน้าที่ และบทบาทที่ชัดเจน^{๑๐} เพื่อเป็นที่เข้าใจว่าสมรรถนะ นั้นก็คล้ายๆ กันกับทักษะแต่ความหมายที่กว้างไปกว่านั้นคือ ทักษะที่สัมพันธ์กับวิชาชีพด้วย^{๑๑} โดยมีลักษณะเฉพาะที่มีอยู่ในของตัวบุคคล และสามารถนำมาใช้ได้อย่างเหมาะสมกับแนวทางที่เพื่อจะได้บรรลุผลการปฏิบัติของการนำไปสู่ความสำเร็จ ลักษณะเฉพาะเหล่านี้ รวมไปถึงความรู้ ความชำนาญ และลักษณะของมโนภาพในตัวเอง กับแรงจูงใจทางสังคม ลักษณะเฉพาะของบุคคล^{๑๒} นั้นเอง จึงกล่าวได้ว่า สมรรถนะในตำแหน่งหนึ่งๆ นั้นจะมีการประกอบไปด้วย ๓ ลักษณะด้วยกัน คือ^{๑๓}

๑. สมรรถนะหลัก (Core competency) หมายถึง พฤติกรรมที่ดี ที่ทุกคนๆ ในองค์กรต้องมีเพื่อเป็นการแสดงออกถึงวัฒนธรรม และหลักค่านิยมขององค์กร นั้นๆ

๒. สมรรถนะบริหาร (Professional competency) หมายถึง คุณสมบัติในความสามารถทางด้านการบริหาร ที่บุคลากรในองค์กรทุกคนๆ จำเป็นต้องมีในการทำงาน เพื่อที่จะให้งานนั้นได้เกิดผลสำเร็จ และสามารถนำเข้าไปสอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ วิสัยทัศน์ ขององค์กร นั้นเอง

^๙ Dales.M and Hes.K, **Creating Training miracles**, (Sydney: Prentice Hall,1995), p.113.

^{๑๐} Robert E. Quinn and others, **Becoming a Master Manager a Competency Framework** (United States of America: John Wiley & Sons Inc, 1990), p. 14.

^{๑๑} Risser and others, **New Strategies for Public Pay**, (San Francisco : Jossey-Bass Publisher, 1998), p. 146.

^{๑๒} David D. Doboies and others, **Competency-Based Human Resource Management**, (The United State of America: Davies-Davies- Black Publishing, a division of CPP, Inc, 2004), p. 16.

^{๑๓} อธิพงศ์ ฤทธิชัย, **แนวคิดเรื่องสมรรถนะ**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.jobpub.com/> [๕ เม.ย. ๒๕๖๐].

๓. สมรรถนะเชิงเทคนิค (Technical competency) หมายถึง การมีทักษะทางด้านวิชาชีพ ที่มีความจำเป็นในการนำไปใช้ปฏิบัติงานให้สามารถบรรลุผลสำเร็จได้ โดยอาจมีความแตกต่างกันไปตามลักษณะงาน โดยสามารถจำแนกได้ ๒ ส่วนย่อย ได้แก่ สมรรถนะเชิงเทคนิคหลัก (Core technical competency) และสมรรถนะเชิงเทคนิคเฉพาะ (Specific technical competency)

อีกทั้ง สมรรถนะ ก็คือ คุณลักษณะของบุคคล ซึ่งได้แก่ องค์ความรู้ องค์ทักษะ องค์ความสามารถ และคุณสมบัติต่างๆ อันได้แก่ ค่านิยม จริยธรรม บุคลิกภาพ และอื่นๆ ซึ่งจำเป็นที่จะต้องสอดคล้องกับความเหมาะสมขององค์การ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องสามารถจำแนกได้ว่า ผู้ที่จะประสบความสำเร็จในการทำงานได้ ต้องมีคุณลักษณะเด่นๆ อะไรหรือคุณลักษณะสำคัญ อะไรบ้างนั่นเอง^{๑๔} ที่จะต้องประกอบไปด้วย ทักษะ ความรู้ และความสามารถ หรือพฤติกรรมของบุคลากร ที่จำเป็นในการปฏิบัติงานใดงานหนึ่ง กล่าวคือ ในการทำงานหนึ่งๆ นั้น เราจะต้องมีการเรียนรู้อะไร เมื่อมีความรู้ หรือมีข้อมูลแล้วเราต้องรู้ว่า จะทำงานนั้นๆ อย่างไร และเราควรมีพฤติกรรม หรือคุณลักษณะเฉพาะอย่างไรจึงจะสามารถทำงานได้อย่างประสบความสำเร็จได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก็จะสามารถช่วยให้องค์กรได้มีการทราบว่า คุณสมบัติหรือคุณลักษณะที่ดีในการทำงานของบุคลากรในองค์กร (Superior Performer) นั้นจะเป็นอย่างไรและไปในทิศทางใดบ้าง^{๑๕} เพราะว่า สิ่งเหล่านี้จะมีความเกี่ยวข้องกัน โดยมีผลกระทบต่อการทำงานหลัก ของตำแหน่งงานหนึ่งๆ เฉพาะกลุ่มขององค์ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะดังกล่าวนี้ ยังสามารถสร้างความสัมพันธ์กับผลงานของตำแหน่งงานต่างๆ ได้ และยังสามารถนำมาวัดผลเทียบกับมาตรฐาน และเป็นสิ่งที่สามารถนำมาเสริมสร้างขึ้นได้ โดยการผ่านการฝึกอบรม กับการพัฒนา^{๑๖} ตามคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะอื่นๆ ที่ทำให้บุคคลสามารถสร้างผลงานได้โดดเด่นกว่าเพื่อนร่วมงานอื่นๆ ในองค์กร กล่าวคือ การที่บุคคลจะ แสดงสมรรถนะใดสมรรถนะหนึ่งได้ มักจะต้องมีองค์ประกอบของทั้งความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะอื่นๆ หมายถึง คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่กำหนดเป็นคุณลักษณะร่วมของข้าราชการพลเรือนทั้งระบบ เพื่อเป็นการหล่อหลอม ค่านิยมและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ร่วมกัน โดยสมรรถนะหลักในภาคราชการพลเรือนประกอบด้วย^{๑๗}

^{๑๔} อำนนัท ศักดิ์วรวิชัย, แนวคิดเรื่องสมรรถนะ Competency : เรื่องเก่าที่เรายังหลงทาง (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย, ๒๕๕๕), หน้า ๖๑.

^{๑๕} มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร, แนวทางการพัฒนาระบบสมรรถนะเพื่อพัฒนาการบริหารทรัพยากรบุคคล, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://competency.rmutp.ac.th/> [๔ เม.ย. ๒๕๖๐].

^{๑๖} สุกัญญา รัศมีธรรมโชติ, แนวทางการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ด้วย Competency, (กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดดูเคชั่น, ๒๕๕๑), หน้า ๔๘.

^{๑๗} สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, คู่มือสมรรถนะราชการพลเรือนไทย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, ๒๕๕๒), หน้า ๔.

๒. บริการที่ดี หมายถึง ความมุ่งมั่น ความตั้งใจ และความพยายามที่จะให้บริการแก่ผู้ขอรับบริการจากงานในหน้าที่ราชการของตนหรืองานอื่นที่เกี่ยวข้อง ที่ตนเองสามารถที่จะให้บริการได้ บริการที่ดีจึงเป็นการกระทำโดยไม่เลือกกลุ่มเป้าหมาย ไม่ว่าจะเป็นประชาชนผู้มาติดต่อ ข้าราชการทั้งในสังกัดเดียวกันหรือต่างสังกัด หรือหน่วยงานที่ติดต่อขอรับบริการ เป็นการให้บริการในหลายรูปแบบ ซึ่งเกิดจากจิตสำนึกของผู้ให้บริการและจิตสำนึกของความเป็นข้าราชการที่ดี

๔. การยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมและจริยธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรม และจริยธรรม คือการดำรงตนและการประพฤติปฏิบัติตนในวิถีแห่งความดีงาม ความถูกต้อง ทั้งในกรอบของกฎหมาย คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ เพื่อภาพลักษณ์ ศักดิ์ศรี ชื่อเสียง และเกียรติยศของความเป็นข้าราชการที่ดี

ดังนั้นจึงขอกล่าวสรุปได้ว่า สมรรถนะ ในที่นี้หมายถึง การที่บุคคลนั้นๆ จะต้อง มี ทั้งทางด้าน องค์ความรู้ ความสามารถ ทักษะ เพื่อที่จะจะเป็นการสร้งจุดเด่นในกับตนเองให้มีความสามารถในการ ทำงานมากขึ้น ไม่ว่า จะเป็นทางด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ การให้บริการที่ดี การมีความเชี่ยวชาญในสาย

งานของตน ตลอดจนไปถึงการมีความสามัคคีทำงานกันเป็นทีม โดยมีการยึดหลักคุณธรรมและจริยธรรม ของตนเอง

ตารางที่ ๑.๑ แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ

นักวิชาการหรือนักวิจัย	หลักแนวคิด
Boyatzis,(1995, p. 19).	หมายถึง สิ่งที่มีอยู่ในตนเอง แล้วนำเอาสิ่งเหล่านั้นมาใช้ให้เกิดเป็นความสามารถ จนทำให้บรรลุถึงความต้องการของงาน ตามที่องค์กร ต้องการนั่นเอง
Dale And Hes, (1995, p. 133).	หมายถึง การที่บุคคลนั้นๆ ได้มีการค้นหาสิ่งเขานี้ที่แอบแฝงอยู่ในตนเอง แล้วนำสิ่งเหล่านั้นมาใช้จนมีความเป็นเลิศในสายงานของตน นั่นเอง
Quinn and others, (1990, p. 45).	หมายถึง องค์ความรู้ องค์ความสามารถ และทักษะ ที่จำเป็นต่อการดำเนินการของภาระหน้าที่ และบทบาทที่ชัดเจน
Risser,(1998, p. 146).	หมายถึง ความมีทักษะที่มีความสัมพันธ์กับวิชาชีพด้วยในการทำงาน นั่นเอง

นักวิชาการหรือนักวิจัย	หลักแนวคิด
Dubois and others, (2004, p. 98).	หมายถึง ลักษณะเฉพาะที่มีอยู่ในของตัวบุคคล และสามารถนำมาใช้ได้อย่างเหมาะสมของแนวทางที่เพื่อจะได้บรรลุผลการปฏิบัติของการนำไปสู่ความสำเร็จ ลักษณะเฉพาะเหล่านี้รวมถึงความรู้ ความชำนาญ และลักษณะของมโนภาพในตัวเอง กับแรงจูงใจทางสังคม ลักษณะเฉพาะของบุคคล
จิ ร ปร ะ ภ า อัครบวร , (๒๕๔๘, หน้า ๓๗).	หมายถึง การที่บุคคลเหล่านั้น จะต้องประกอบไปด้วยสมรรถนะ ๓ ประเภทด้วยกัน คือ ๑. สมรรถนะหลัก (Core competency) หมายถึง พฤติกรรมที่ดี ที่บุคคลนั้นๆ ในองค์กรจะต้องมีเพื่อเป็นการแสดงออกถึงวัฒนธรรม และหลักค่านิยมขององค์กรของตน ๒.สมรรถนะบริหาร (Professional competency) หมายถึง คุณสมบัติในความสามารถทางด้านการบริหาร ที่บุคลากรในองค์กรทุกคนๆ จำเป็นต้องมีในการทำงาน นั้นเอง ๓. สมรรถนะเชิงเทคนิค (Technical competency) หมายถึง การมีทักษะทางด้านวิชาชีพ ที่มีความจำเป็นในการนำไปใช้ปฏิบัติงานให้สามารถบรรลุผลสำเร็จได้
อานนท์ ศักดิ์วรวิชญ์ , (๒๕๔๗, หน้า ๙๙).	หมายถึง คุณลักษณะของบุคคล ซึ่งได้แก่ องค์ความรู้ องค์ทักษะ องค์ความสามารถ และคุณสมบัติต่างๆ อันได้แก่ ค่านิยม จริยธรรม บุคลิกภาพ และอื่นๆ ซึ่งจำเป็น ที่จะสอดคล้องกับความเหมาะสมขององค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องสามารถจำแนกได้ว่า ผู้ที่จะประสบความสำเร็จในการทำงานได้ ต้องมีคุณลักษณะเด่นๆ อะไร หรือคุณลักษณะสำคัญๆ อะไรบ้าง นั้นเอง

นักวิชาการหรือนักวิจัย	หลักแนวคิด
เดชา เดชะวัฒนไพศาล, (๒๕๔๘, หน้า ๖๗).	หมายถึง ทักษะ องค์ความรู้ และความสามารถ หรือพฤติกรรมของบุคลากร ที่พึงจำเป็นต้องมีในการปฏิบัติงานใดงานหนึ่ง นั่นเอง
สุกัญญา รัศมีธรรมโชติ, (๒๕๕๑, หน้า ๘๘).	หมายถึง ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ ที่เกี่ยวข้องกัน ซึ่งมีผลกระทบต่อการทำงานหลัก ของตำแหน่งงานหนึ่งๆ โดยกลุ่มความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะดังกล่าวนี้ สามารถสร้างความสัมพันธ์กับผลงานของตำแหน่งงานต่าง ๆ นั้นๆ ได้ และยังสามารถนำมาวัดผลเทียบกับมาตรฐาน และเป็นสิ่งที่สามารถนำมาเสริมสร้างขึ้นได้ โดยการผ่านการฝึกอบรม กับการพัฒนา
สำนักงานคณะกรรมการ ข้าราชการพลเรือน (ก.พ.), (๒๕๕๒, หน้า ๔).	หมายถึง คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะอื่นๆ ที่ทำให้บุคคลสามารถสร้างผลงานได้โดดเด่นกว่าเพื่อนร่วมงานอื่นๆ ในองค์กร ซึ่งอีกทั้งจะต้องมี สมรรถนะหลักอีก ๕ ด้าน คือ ๑. การมุ่งผลสัมฤทธิ์ ๒. บริการที่ดี ๓. การสั่งสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ ๔. การยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมและจริยธรรม และ ๕. การทำงานเป็นทีม นั่นเอง

๑.๖.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์

การบริหารกิจการคณะสงฆ์มีความสำคัญต่อการสร้างความเข้มแข็งและการดำรงอยู่อย่างมั่นคงของพระพุทธศาสนา คณะสงฆ์ถือเป็นตัวแทนหรือเป็นสาวกขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระบรมศาสดาของพุทธศาสนิกชน ซึ่งทำหน้าที่ในการปฏิบัติภารกิจเผยแผ่สืบสาน และถ่ายทอดพระธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ได้บัญญัติไว้ ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์คือการปกครองคณะสงฆ์ หรือการบริหารคณะสงฆ์ตามทัศนะของพระพุทธศาสนา หรือกิจการที่คณะสงฆ์จะต้องทำและจะต้องถือเป็นธุระหน้าที่ เพราะเป็นการคณะสงฆ์และการพระศาสนาเพื่อให้เกิดความเรียบร้อยดีงามคณะสงฆ์จึงมีการบริหารจัดการคณะสงฆ์ในรูปแบบต่างๆ ซึ่งได้มีผู้ให้ความหมายของการบริหารกิจการคณะสงฆ์ไว้หลายทัศนะ ดังนี้ คือ

๑ ด้านการปกครอง การปกครองของคณะสงฆ์ หมายถึง การสอดส่องดูแลเพื่อให้การปกครองคณะสงฆ์เป็นไปตามพระธรรมวินัย และยังได้ให้ความหมายรวมไปถึงภารกิจที่วัดโดยพระภิกษุผู้เป็นเจ้าอาวาสหรือเจ้าคณะปกครองดำเนินการสอดส่องดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยดีงาม

เพื่อให้พระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ที่อยู่ในวัดหรือในการปกครองปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎ ข้อบังคับ คำสั่ง ประกาศของมหาเถรสมาคม หรือพระบัญชาของสมเด็จพระสังฆราช การกิจด้านนี้ครอบคลุมไปถึงการที่พระภิกษุได้ทำหน้าที่ปกครองในทุกระดับการปกครองคณะสงฆ์ นับตั้งแต่ผู้ช่วยเจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส เจ้าอาวาส เจ้าคณะตำบล เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะภาค เจ้าคณะใหม่(หน) และยังรวมถึงการที่พระภิกษุทำหน้าที่เป็นพระอุปัชฌาย์ในการอุปสมบทกุลบุตร หรือการจัดการระบบการเป็นอยู่ในสังคมสงฆ์เน้นการบำบัดทุกข์บำรุงสุขเป็นหลักโครงการสงเคราะห์พระภิกษุสามเณรและวัดที่ประสบภัยและขาดแคลน เพื่อเป็นการควบคุมและส่งเสริมการรักษาในความเรียบร้อยดีงาม หมายถึง งานในหน้าที่ของพระสงฆ์ในการปกครองดูแล พระภิกษุสามเณร ในเขตพื้นที่การปกครองของตนเอง ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย^{๑๘}

๒. ด้านการศาสนศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาปริยัติธรรมและการศึกษาอื่นๆ อันควรแก่สมณะ ซึ่งได้แก่การศึกษาพระปริยัติธรรมหรือการศึกษาธรรมบาลี ซึ่งปัจจุบันได้จำแนกเป็น ๒ ส่วนคือการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรม แผนกบาลี และการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ จึงกล่าวได้ว่า ด้านการศาสนศึกษานั้น คณะสงฆ์ยังมิได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้อย่างชัดเจน แต่โดยหลักสูตรและเนื้อวิชานั้นแล้วก็คงอนุมานได้ว่ามีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อให้พระสงฆ์รักษาตนและหมู่คณะได้ เพื่อให้ข้อบรมสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่ บรรพชิตและคฤหัสถ์ เพื่อใช้เป็นพัฒนาชาติบ้านเมืองด้วยคุณธรรมของพระศาสนา เพื่อใช้ในกิจการคณะสงฆ์และการพระศาสนา เพื่อเป็นรักษาหลักพระธรรมวินัยของพระพุทธศาสนา เพื่อเป็นการสร้างศาสนทายาทในการสืบต่ออายุพระพุทธศาสนา เพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนาต่อไป เพื่อความเป็นที่ตั้งมั่นแห่งพระสัทธรรมและสุดท้ายเพื่อความมั่นคงของประเทศชาติ นั้นเอง^{๑๙}

๓ ด้านการศึกษาสงเคราะห์ หมายถึง การจัดการศึกษาสงเคราะห์แก่ประชาชนทั่วไป ปัจจุบันมีการดำเนินการดังนี้ ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด โรงเรียนราษฎร์ที่วัดสนับสนุนการศึกษาสงเคราะห์ที่พระสงฆ์จะต้องมีการดำเนินการในลักษณะนี้เป็น การจัดการศึกษาซึ่งแบ่งได้เป็นทั้งหมดอยู่ ๔ ประเภท ด้วยกัน คือ^{๒๐}

(๑). โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา และโรงเรียนสงเคราะห์เด็กยากจนตามพระราชประสงค์ มีความมุ่งหมายให้วัดและพระภิกษุในพระศาสนาได้จัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อเป็นการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนของชาติและพระภิกษุสามเณร

^{๑๘} พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปภญฺญ), เอกสารประกอบคำบรรยาย เรื่องการคณะสงฆ์และการพระศาสนา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๕๕), หน้า ๗.

^{๑๙} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๑.

^{๒๐} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔ - ๕.

(๒). ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จะต้องมีความมุ่งหมายให้วัด และพระสงฆ์ให้การศึกษาอบรมปลูกฝังศีลธรรม จริยธรรม วัฒนธรรม และประเพณีอันดีงาม ให้แก่เด็กและเยาวชน

(๓). ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จะต้องมีความมุ่งหมาย ให้วัดได้ช่วยอบรมบ่มนิสัยเด็กก่อนวัยเรียน เพื่อเป็นการปลูกฝังทางด้านคุณธรรมและศีลธรรมแต่ยังเล็ก ทั้งเป็นการเปิดโอกาสให้วัดและพระสงฆ์ ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติ อีกด้วย

(๔). โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ควรมีการจัดตั้งขึ้นเพื่อให้พระภิกษุสามเณรศึกษาเล่าเรียนตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ แผนกสามัญศึกษา ด้วยมีการศึกษาวิชาพระปริยัติธรรม หมวดภาษาบาลี หมวดพระธรรมวินัย และศาสนปฏิบัติ

อีกส่วนหนึ่งโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ควรมีการจัดตั้งขึ้นตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา พ.ศ. ๒๕๓๗ และให้อยู่ในสังกัดกรมการศาสนา ขณะนี้มีวัดต่างๆ จำนวนมาก ได้มีการจัดตั้งแต่โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา แต่ยังมีได้จัดเป็นการศาสนศึกษาหรือการศึกษาสงเคราะห์ โดยรูปการนั้นน่าจะจัดเป็น “การศึกษาสงเคราะห์” มากกว่า เพราะว่า เป็นการการศึกษาเพื่อสงเคราะห์ แก่พระภิกษุสามเณร ได้ให้มีการศึกษาเล่าเรียนวิชาสามัญศึกษา ทั้งผู้เรียนและผู้สอนก็เน้นหนักทางวิชาสามัญศึกษา อีกด้วย ดังนั้นการจัดการศึกษาและการจัดการอบรม ทั้ง ๔ ประเภทดังกล่าวนี้ นับเป็นงานที่พระสงฆ์จะได้มีโอกาสช่วยเหลือ และพัฒนาชุมชน สังคม และชาติบ้านเมือง โดยแท้ได้ นั้นเอง

๔. ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา หมายถึง การเผยแผ่หลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ดำเนินการใน ๒ ลักษณะคือเป็นโครงการปฏิบัติสืบเนื่องและเป็นโครงการเฉพาะกิจ ปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาล ซึ่งการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์พบว่า ทั้งวัดและพระสงฆ์ได้มีการทำงานการเผยแผ่พระพุทธศาสนามากเป็นพิเศษ ดังจะเห็นได้ว่า หน่วยพระธรรมทูต ธรรมจาริก ธรรมพัฒนาและหน่วยพัฒนาทางจิต ทั้งมีหน่วยอบรม อ.ป.ต. (หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล) ทั้งนี้ เพื่อเป็นการเผยแผ่จะได้ผลก็ต่อเมื่อ พระสงฆ์จะต้องศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจในพระธรรมวินัย และปฏิบัติตามอย่างจริงจัง สอนอย่างไร ปฏิบัติได้ออย่างนั้น ไม่สอนให้คลาดเคลื่อนจากความจริง เพื่อผลประโยชน์ของตนกิจ โดยไม่ติดยึดในแง่ใดแง่หนึ่งของหลักธรรม และไม่เห็นแก่ความง่าย ดีความธรรมวินัยตามชอบใจหรือตามความต้องการของประชาชน อีกทั้งจะต้องไม่สนองความต้องการของผู้มีอำนาจ ซึ่งมีความสามารถประสานความเข้าใจ ความเชื่อหรือลัทธิศาสนาอื่นๆ ให้พุทธศาสนิกชนทุกคนมีหน้าที่ เผยแพร่พุทธศาสนาให้กว้างไกลออกไป เพื่อประโยชน์สุขของชาวโลก และความวัฒนาสถาพรของพระพุทธศาสนาและความมั่นคงของชาติไทย ผู้ที่จะทำหน้าที่เผยแผ่ศาสนาได้ดีก็จะต้องเป็นผู้รู้ศาสนาและปฏิบัติตนตามหลักธรรมในศาสนาได้โดยสมบูรณ์เป็นนิจ ดังนั้น

จะเห็นได้ว่า การเผยแพร่ของพระสงฆ์ วัด และคณะสงฆ์ ในปัจจุบันนี้ มีทั้งแบบประเพณี แบบปรับปรุง ที่สามารถทำให้เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบันได้ คือ^{๒๑}

(๑).การเผยแพร่แบบปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน ก็ได้แก่ การบรรยายธรรม การสนทนาธรรม การปาฐกถาธรรม ในที่ประชุมที่วัด หรือที่อื่นๆ ในโอกาสต่างๆ หรือ โดยทางวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ บันทึกลงแผ่นเสียง หรือแถบบันทึกเสียง ไปเผยแพร่ที่อื่นในโอกาสต่างๆ รวมทั้งการพิมพ์หนังสือเทศน์ หนังสือธรรมะ ออกเผยแพร่ หรือลงในหนังสือพิมพ์และเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ออกเผยแพร่

(๒). การเผยแพร่ตามประเพณีคณะสงฆ์ และประเพณีไทย ก็ได้แก่ การเทศนาอบรมสั่งสอน ประชาชนที่วัด ที่บ้าน ที่มีผู้อาราธนา และที่อื่นๆ ในโอกาสต่างๆ ที่เหมาะสม ทั้งแบบเทศน์ธรรมดา คือ เทศน์รูปเดียว หรือเทศน์ปฐกฐาวิสัชนา ๒ รูปขึ้นไป ตำลาคับ

(๓). การเผยแพร่แบบจัดเป็นคณะ หรือหน่วยงานเผยแพร่ หรือสถานศึกษาเป็นประจำ หรือครั้งคราว หรือจัดเป็นกิจกรรมพิเศษ ในวัด หรือในหมู่บ้านใกล้เคียง เช่น งานพระธรรมทูต งานพระธรรมจาริก งานอบรมประชาชนประจำตำบล หรือหน่วยงานสงเคราะห์พุทธมามกะผู้เยาว์ หรือโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เป็นต้น

๕. ด้านการสาธารณูปการ หมายถึง งานที่เกี่ยวกับการพัฒนาวัด ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมเพื่อให้วัดเอื้อประโยชน์ตามภารกิจของวัดในด้านอื่นๆ การพัฒนาเหล่านี้ ได้แก่การดูแลบำรุงรักษาสาธารณสมบัติของวัด การดูแลรักษาและก่อสร้างอาคารสถานที่ เช่น พระอุโบสถ เมรุ อาคารเรียน หอธรรม กุฏิ ศาลาการเปรียญ เป็นต้น งานสาธารณูปการแต่ละวัดจะไม่เท่าเทียมกันมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับขนาดเศรษฐกิจ ความต้องการของชุมชนและบารมีของเจ้าอาวาสหรือพระสงฆ์ในวัดเป็นสำคัญ ทั้งนี้ทางวัดจะได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นบางส่วนเรียกว่า เงินอุดหนุนบูรณปฏิสังขรณ์วัด และตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๒๕ หมายถึง การก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์ สำหรับ สาธารณูปการ ที่จัดเป็นระเบียบ บริหารการคณะสงฆ์ส่วนกลาง และระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ส่วนกลาง ได้มีการเรียกว่า การสาธารณูปการ ซึ่งหมายถึง การก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์ ศาสนวัตถุและศาสนสถาน อันเป็นกิจการอันเกี่ยวกับวัด คือ การสร้าง การตั้ง การรวม การย้าย การยุบเลิก การขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมา การยกวัดร้างเป็นวัดมีพระภิกษุอยู่จำพรรษา และการยกวัดราษฎร์ขึ้นเป็นพระอารามหลวง ตลอดจนไปถึงกิจการของในวัดอื่นๆ เช่น การจัดงานวัด การรับบริจาค และการศาสนสมบัติของวัด นั้นเอง^{๒๒}

^{๒๑} พระมหาสมทรง สิรินธโร และคณะ, บทบาทของวัดและพระสงฆ์ไทยในอนาคต, วิทยานิพนธ์ศึกษา ศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๒), หน้า ๓๑.

^{๒๒} เรื่องเดียวกัน หน้า ๕๔ - ๕๕.

๖. ด้านการสาธารณะสงเคราะห์ หมายถึง งานเกี่ยวกับการสงเคราะห์ชุมชนและสังคมโดยมีวัดและพระภิกษุเป็นแกนนำ ได้แก่ โครงการอุปสมบทและบรรพชาพระภิกษุสามเณรภาคฤดูร้อน โดยเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามโอกาสอันควร และจะต้องมีระเบียบปฏิบัติที่ชัดเจน สำหรับผู้จัดการสาธารณสงเคราะห์นั้นโดยส่วนมาก ก็จะได้แก่ วัด หรือเจ้าอาวาส ซึ่งมีบทบัญญัติว่าด้วยหน้าที่ของเจ้าอาวาสดังนี้ คือ^{๒๓}

- (๑). เป็นธุระในการจัดการศึกษาอบรมแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์
- (๒). จัดกิจการของวัดให้เป็นไปโดยเรียบร้อย
- (๓). ให้ความสะดวกตามสมควรแก่พุทธศาสนิกชน ในการบำเพ็ญกุศล

มหาเถรสมาคมก็ได้มีการกำหนดหลักการและวิธีการปฏิบัติในการควบคุมและส่งเสริมไว้อย่างชัดเจน เช่น กิจการของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการจัดตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล พ.ศ. ๒๕๑ ซึ่งในระเบียบดังกล่าวนี้ได้มีการกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ ๓ ประการ คือ การสาธารณสงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การศึกษาสงเคราะห์ โดยระเบียบดังกล่าว ได้มีการกำหนดหน่วยงาน ให้ตั้งขึ้น ณ วัดใดวัดหนึ่ง ตำบลละหนึ่งหน่วย และให้จัดการเป็นรูปคณะกรรมการ โดยให้เจ้าอาวาสที่ตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลนั้นๆ เป็นประธานกรรมการโดยตำแหน่ง และเจ้าอาวาสอื่นในเขตตำบลนั้น ให้เป็นรองประธานกรรมการฝ่ายบรรพชิต โดยมีกำนันในตำบลนั้นๆ เป็นรองประธานกรรมการฝ่ายคฤหัสถ์ และให้ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบลเป็นกรรมการโดยตำแหน่งเหมือนกัน ซึ่งการสาธารณสงเคราะห์นี้ ให้เจ้าคณะพระสังฆาธิการ พิจารณาจัดการสงเคราะห์ตามควรแก่โอกาส เช่น

(๑) การช่วยเหลือประชาชน ในโอกาสที่ควรช่วย เช่น การประสพอุทกภัยหรือช่วยคนชราหรือคนพิการการสาธารณสงเคราะห์จะต้องจัดเพื่อความเรียบร้อยดีงามและไม่ขัดต่อพระธรรมวินัยและความสงบสุขของบ้านเมือง จึงจะถือได้ว่า เป็นไปด้วยความถูกต้อง และเป็นการสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ นั้นเอง

(๒) การพัฒนาหมู่บ้าน และการพัฒนาตำบล การช่วยจัดหาทุนการสงเคราะห์ การป้องกันยาเสพติดให้โทษ เช่น ยาบ้า การช่วยป้องกันโรคเอดส์ เป็นต้น

(๓) การช่วยเหลือสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ เช่น การสร้างถนนหนทางเข้าหมู่บ้าน ขุดลอกคูคลอง สร้างฌาปนสถาน สร้างการประปา สร้างเครื่องกำเนิดไฟฟ้า เป็นต้น

จึงสามารถสรุปได้ว่า การบริหารกิจการคณะสงฆ์ นั้นหมายถึง การกิจที่สำคัญของการบริหารกิจการคณะสงฆ์การปกครองคณะสงฆ์หรือการบริหารคณะสงฆ์ตามทัศนะของพระพุทธศาสนา ซึ่งจะเน้นการนำเอาหลักธรรมะมาใช้ร่วมกับการบริหารโดยยึดเอาความสำเร็จเป็นพื้นฐานเป็นรูปแบบของ

^{๒๓} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๖-๕๗.

กิจการคณะสงฆ์หรือกิจการที่คณะสงฆ์จะต้องทำและจะต้องถือเป็นธุระหน้าที่ เพราะเป็นการคณะสงฆ์และการพระศาสนาหรือเพราะเกี่ยวกับการคณะสงฆ์และการพระศาสนา มี ๖ ด้าน คือ ๑) ด้านการปกครอง ๒) ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ๓) ด้านการศาสนศึกษา ๔) ด้านการศึกษา สงเคราะห์ ๕) ด้านการสาธารณสงเคราะห์ ๖) ด้านการสาธารณูปการ นั้นเอง

ตารางที่ ๑.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์

หลักวิชาการหรือนักวิจัย	แนวคิด
พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปณโณ), (๒๕๕๕, หน้า ๗).	ด้านการปกครอง หมายถึง การปกครอง สอดส่อง การดูแลความเรียบร้อยให้ภิกษุสามเณร และคฤหัสถ์ ที่อยู่ในวัดปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ตามพระธรรมวินัย และคำสั่งของมหาเถรสมาคม อีกทั้งจัดระบบการบริหารจัดการ กิจการภายในวัดในแต่ละด้านอย่างชัดเจน
พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปณโณ), (๒๕๕๕, หน้า ๔ – ๕).	ด้านการศึกษา หมายถึง การดำเนินการ ส่งเสริมให้พระภิกษุสงฆ์สามเณรและคฤหัสถ์ได้ ศึกษาเล่าเรียนพระธรรมวินัย จนมีความเข้าใจ และสามารถปฏิบัติได้ตามความสามารถ
พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปณโณ), (๒๕๕๕, หน้า ๔๗).	ด้านการศึกษาสงเคราะห์ หมายถึง การ ดำเนินการสงเคราะห์ช่วยเหลือให้เด็กและ ประชาชนได้ศึกษาเล่าเรียนทั้งในและนอกระบบ การศึกษาของรัฐ เพื่อที่จะสามารถดำรงตนและ ดำเนินชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข และเป็น พลเมืองที่มีคุณภาพของสังคมและประเทศชาติ
พระมหาสมทรง สิรินธโร และคณะ, (๒๕๕๖, หน้า ๓๑).	ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา หมายถึง การ ดำเนินการประกาศพระพุทธศาสนาเผยแผ่ ศาสนธรรมโดยวิธีต่างๆ เพื่อให้ประชาชนได้ทราบ เข้าใจ และน้อมนำไปปฏิบัติ อันจะยังผลให้สังคม ตลอดจนประเทศชาติมีความผาสุก สันติสุข และ มีความเจริญก้าวหน้า

หลักวิชาการหรือนักวิจัย	หลักแนวคิด
พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปญโญ), (๒๕๕๕, หน้า ๕๔ - ๕๕).	ด้านการสาธารณูปการ หมายถึง การพัฒนาวัด การบำรุงรักษาวัด การก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์ศาสนวัตถุ และศาสนสถานภายในวัดให้เรียบร้อยดีงามเป็นที่ทำบุญบำเพ็ญกุศล ฟังเทศน์ปฏิบัติธรรม และอนุรักษศิลปวัฒนธรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุของสังคมนั้นๆ เป็นที่อำนวยความสะดวก และเป็นศูนย์รวมจิตใจประชาชน
พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปญโญ), (๒๕๕๕, หน้า ๕๖ - ๕๗).	ด้านการสาธารณะสงเคราะห์ หมายถึง การดำเนินการสงเคราะห์ช่วยเหลือพระภิกษุสามเณร และประชาชนทั้งจิตใจ และทางวัตถุที่ไม่ขัดพระธรรมวินัย และสมณะวิสัยเพื่อประโยชน์ และความสุขของประชาชน แห่งวัดนั้นๆ และทั่วไป

๑.๖.๓ แนวคิดเกี่ยวกับพระสังฆาธิการ

จากการทบทวนความหมายของพระสังฆาธิการของนักวิชาการได้ให้ความหมายของพระสังฆาธิการ ไว้ดังนี้

พระสังฆาธิการ^{๒๔} ได้กล่าวว่า มาจากคำว่า “สังฆ” และ “อธิการ” เป็นพระสังฆาธิการ แปลตามรูปศัพท์นั้น คือ พระภิกษุผู้ทำงานในทางคณะสงฆ์ หรือพระภิกษุผู้ทำงานในคณะสงฆ์ โดยมีอำนาจหน้าที่เต็มตามตำแหน่งจึง หมายถึง พระภิกษุผู้ดำรงตำแหน่งทางการปกครองคณะสงฆ์ นั้นเอง ซึ่งพระสังฆาธิการ เป็นนามบัญญัติตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยมีอำนาจหน้าที่ของการปกครองคณะสงฆ์ในเขตการปกครองของตนเอง คือ การบริหารงานคณะสงฆ์ และการพระศาสนาตามที่กำหนดใน ๔ องค์การเดิม แต่มีได้จัดเป็นองค์การ ซึ่งเป็นตัวองค์กรบริหาร คงยึดเอาเฉพาะลักษณะงานในองค์การนั้นๆ เปลี่ยนเรียกว่า "การ" นั้นเอง อีกในความหมายหนึ่งของ พระสังฆาธิการ^{๒๕} จึงกล่าวได้ว่า เป็นคำรวม

^{๒๔} สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดอำนาจเจริญ, การปฏิบัติงานพระพุทธศาสนา โครงการประชุมพระสังฆาธิการเจ้าคณะจังหวัดและเจ้าคณะอำเภอ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๗), หน้า ๗๗ .

^{๒๕} กฎมหาเถรสมาคม, ฉบับที่ ๒๔ ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระสังฆาธิการ, หมวด ๑ ข้อ ๔, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๔๑), หน้า ๒.

ตำแหน่งพระภิกษุผู้ปกครองคณะสงฆ์ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.๒๕๐๕ ซึ่งได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยเฉพาะพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๓๕ ได้มีการเริ่มใช้มาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๖ จนถึงปัจจุบันโดยมีกฎหมายตราฉบับที่ ๕ (พ.ศ.๒๕๐๖) ว่า ด้วยการแต่งตั้งถอดถอน พระสังฆาธิการ และกำหนดเป็นนามครั้งแรกโดยเปลี่ยนคำว่า พระคณาธิการ มาเป็น พระสังฆาธิการ ให้สอดคล้องกับลักษณะการดำเนินกิจการคณะสงฆ์รวมคำว่าพระ + สังฆ + อธิการ เป็นพระสังฆาธิการ แปลตาม รูปศัพท์ว่า พระภิกษุผู้ทำงานโดยสิทธิขาดในทางคณะสงฆ์ โดยพระภิกษุผู้ทำงานคณะสงฆ์มีอำนาจเต็มตามตำแหน่งซึ่งในแม่บทบัญญัติว่า พระภิกษุผู้ดำรงตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์ มีตำแหน่งดังนี้

(๑) เจ้าคณะใหญ่	(๒) เจ้าคณะภาค รองเจ้าคณะภาค
(๓) เจ้าคณะจังหวัด รองเจ้าคณะจังหวัด	(๔) เจ้าคณะอำเภอ รองเจ้าคณะอำเภอ
(๕) เจ้าคณะตำบล รองเจ้าคณะตำบล	(๖) เจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส

เจ้าคณะและเจ้าอาวาสดังกล่าวนี้ เป็นผู้ทำงานคณะสงฆ์อย่างมีอำนาจเต็มตามกฎหมาย และครอบคลุมงานทุกส่วนในเขตปกครองหรือในวัด ส่วนรองเจ้าคณะ รองเจ้าอาวาส และผู้ช่วยเจ้าอาวาส จะมีอำนาจหน้าที่เต็มตามตำแหน่ง เพราะได้รับการมอบหมาย จึงบัญญัตินามว่า พระสังฆาธิการ โดยเป็นพระภิกษุผู้ดำรงตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์ ดังต่อไปนี้

- (๑) เจ้าคณะใหญ่
- (๒) เจ้าคณะภาค รองเจ้าคณะภาค
- (๓) เจ้าคณะจังหวัด รองเจ้าคณะจังหวัด
- (๔) เจ้าคณะอำเภอ รองเจ้าคณะอำเภอ
- (๕) เจ้าคณะตำบล รองเจ้าคณะตำบล
- (๖) เจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส

ในกฎนี้ได้มีการกำหนดพระสังฆาธิการไว้ ๖ ขั้นด้วยกัน เมื่อแบ่งเป็นตำแหน่ง หมายถึง ที่ต้องใช้ตัวบุคคลผู้ที่ดำรงตำแหน่งนั้นได้ ๑๒ ตำแหน่ง คือ

- (๑) ชั้น (ระดับ) หน มี ๑ ตำแหน่ง คือ เจ้าคณะใหญ่หน....
- (๒) ชั้น (ระดับ) ภาค มี ๒ ตำแหน่ง คือ เจ้าคณะภาค ๑ รองเจ้าคณะภาค ๑
- (๓) ชั้น(ระดับ)จังหวัด มี ๒ ตำแหน่ง คือ เจ้าคณะจังหวัด ๑ รองเจ้าคณะจังหวัด ๑
- (๔) ชั้น(ระดับ)อำเภอ มี ๒ ตำแหน่ง คือ เจ้าคณะอำเภอ ๑ รองเจ้าคณะอำเภอ ๑
- (๕) ชั้น (ระดับ) ตำบล มี ๒ ตำแหน่ง คือ เจ้าคณะตำบล ๑ รองเจ้าคณะตำบล ๑
- (๖) ชั้น (ระดับ) วัด มี ๓ ตำแหน่ง คือ เจ้าอาวาส ๑ รองเจ้าอาวาส ๑ และผู้ช่วยเจ้า

อาวาส ๑

ดังนั้นจึงขอการสรุปได้ว่า พระสังฆาธิการ ในที่นี้หมายถึง พระภิกษุผู้ที่ได้ดำรงตำแหน่งทางการปกครองคณะสงฆ์ ตามกฎหมายตราฉบับที่ ๒๔ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอด

ถอนพระสังฆาธิการ โดยกำหนดตำแหน่งการปกครองคณะสงฆ์ตามลำดับชั้นไว้ ได้แก่ ระดับเจ้าคณะใหญ่ เจ้าคณะภาค รองเจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด รองเจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ รองเจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล รองเจ้าคณะตำบล เจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส และผู้ช่วยเจ้าอาวาส และภิกษุผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวมีอำนาจเต็มตามกฎหมายคณะสงฆ์ กฎ มติ คำสั่งของมหาเถรสมาคม ครอบคลุมงานทุกส่วนในเขตปกครองหรือในวัด ในหมู่บ้าน และในชุมชน โดยใช้หลักพระธรรมวินัยในพระพุทธศาสนา นั้นเอง

ตารางที่ ๑.๓ แนวคิดเกี่ยวกับพระสังฆาธิการ

นักวิชาการหรือนักวิจัย	หลักแนวคิด
สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดอำนาจเจริญ, (๒๕๕๗, หน้า ๗๗).	พระสังฆาธิการ หมายถึง พระภิกษุผู้ทำงานในทางคณะสงฆ์ หรือพระภิกษุผู้ทำงานในคณะสงฆ์ โดยมีอำนาจหน้าที่เต็มตามตำแหน่งจึง หมายถึง พระภิกษุผู้ดำรงตำแหน่งทางการปกครองคณะสงฆ์ นั้นเอง
กฎหมายเถรสมาคม, (๒๕๕๑, หน้า ๒).	พระสังฆาธิการ หมายถึง พระภิกษุผู้ทำงานโดยมีสิทธิเด็ดขาด ในทางคณะสงฆ์ โดยมีพระภิกษุผู้ทำงาน

๑.๖.๔ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับคณะสงฆ์จังหวัดลำพูน

จังหวัดลำพูนเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคเหนือตอนบนของทางประเทศไทย มีพุทธศาสนิกชนที่นับถือพระพุทธศาสนาเป็นจำนวนมาก ภายในจังหวัดลำพูนมีคณะสงฆ์จังหวัดลำพูนเป็นผู้ปกครอง โดยมี พระเทพรัตนนายก เป็นเจ้าคณะจังหวัดลำพูน และมี พระโสณกิตติธาดา กับ พระครูวิสุทธิปัญญากร เป็นรองเจ้าคณะจังหวัดลำพูน โดยมี พระครูจิรวังนโสภณ เจ้าคณะอำเภอเมืองลำพูน และพระครูไพศาลธรรมานุสิฐ เป็นรองเจ้าคณะอำเภอเมืองลำพูน ซึ่งวัดภายในเขตปกครองทั้งหมด ๔๑๒ วัด โดยแบ่งเป็น ๘ อำเภอ คือ อำเภอเมืองลำพูน อำเภอป่าซาง อำเภอบ้านโฮ่ง อำเภอลี้ อำเภอทุ่งหัวช้าง อำเภอแม่ทา อำเภอบ้านธิ และอำเภอเวียงหนองล่อง มีพระภิกษุ จำนวน ๑,๕๑๙ รูป สามเณร ๑,๖๘๙ รูป โดยมีการบังคับบัญชาดังนี้^{๒๖}

^{๒๖} กองงานสำนักงานเจ้าคณะอำเภอเมืองลำพูน, ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับคณะสงฆ์จังหวัดลำพูน, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: [http://mlpoffice.blogspot.com/\[๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๐\]](http://mlpoffice.blogspot.com/[๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๐]).

โดยการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายแบบฟอร์มการจ่ายค่าตอบแทนตามความสามารถ ความรู้และทักษะในกลุ่มพนักงานระดับมืออาชีพ (professional workers) โดยจำกัดความของสมรรถนะนั้นเป็นการประเมินของกลุ่มพนักงานที่เชื่อมโยงกับการจ่ายค่าตอบแทนโดยที่สมรรถนะนั้นต้องมีความสัมพันธ์นำไปสู่การสร้างผลงานขององค์กรและยุทธศาสตร์ในการจัดการทรัพยากรมนุษย์

โดยใช้การวิจัยจากข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า บทเรียนเพื่อการศึกษาจากประสบการณ์ในหน่วยงานภาคเอกชนครั้งนี้ สรุปได้ว่า มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเชื่อมโยงการจ่ายค่าตอบแทนตามความสามารถ โดยจะต้องวัดสมรรถนะให้เป็นในลักษณะพฤติกรรมที่สามารถวัดและสังเกตได้ จำเป็นต้องผสมผสานสมรรถนะให้อยู่ในระยะของกระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ การจัดการบุคลากรและการพัฒนาบุคลากรเพื่อชดเชยในส่วนที่ขาด อันนำไปสู่ผลผลิตที่เพิ่มสูงขึ้น^{๒๗}

กันยาพร กาแข็ง และคณะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาสมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพ โดยหัวหน้าหอผู้ป่วยโรงพยาบาลทั่วไปภาคใต้” ผลการศึกษวิจัยพบว่า การพัฒนาสมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพ โดยหัวหน้าหอผู้ป่วยโรงพยาบาลทั่วไปภาคใต้ ที่ผ่านการรับรองคุณภาพอยู่ในระดับสูง ส่วนการพัฒนาสมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพโดยหัวหน้าหอผู้ป่วยโรงพยาบาลทั่วไปภาคใต้ที่รอการรับรองคุณภาพอยู่ในระดับปานกลางและเมื่อเปรียบเทียบการพัฒนาสมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพโดยหัวหน้าหอผู้ป่วยโรงพยาบาลทั่วไปภาคใต้ที่ผ่านการรับรองคุณภาพ และการรับรองคุณภาพมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แสดงให้เห็นว่า การนำระบบคุณภาพมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพตามแนวทางของสถาบันและรับรองคุณภาพโรงพยาบาลจะเป็นกลไกสำคัญในการผลักดันให้เกิดการบริหารจัดการที่เป็นระบบและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อการควบคุมให้เกิดคุณภาพอยู่ตลอดเวลาจึงทำให้หัวหน้าหอผู้ป่วยโรงพยาบาลทั่วไปภาคใต้ที่ผ่านการรับรองคุณภาพ มีการพัฒนาสมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพตามขั้นตอนการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง กล่าวคือ มีการกำหนดเป้าหมายการวางแผนการปฏิบัติงานตามแผนการประเมินผล และมีการปรับปรุงแผนได้ครอบคลุมทุกขั้นตอน และมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบสมรรถนะด้านผู้นำทางวิชาการของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยของรัฐ เอกชน และในกำกับของรัฐ อีกด้วย^{๒๘}

อังคินันท์ อินทรกาแหง และ ทศนา ทองภักดี ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบสมรรถนะด้านผู้นำทางวิชาการของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยของรัฐ เอกชน และในกำกับของรัฐ ผลการศึกษวิจัยพบว่า สมรรถนะทั้ง ๔ ด้านคือ ด้านการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และ

^{๒๗} Ledford, E.Gerald.& Heneman, L. Robert., “Competency Pay for Professionals and Managers in Business : A review and Implications for Teachers”, **Journal of Personnel Evaluation in Education**. 12(2) (June,1998) :pp. 103-121.

^{๒๘} กันยาพร กาแข็ง และคณะ, “การพัฒนาสมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพโดยหัวหน้าหอผู้ป่วยโรงพยาบาลทั่วไปภาคใต้”, **รายงานวิจัย**, (คณะพยาบาลศาสตร์ : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ๒๕๕๐), หน้า ๑๕๘.

การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทยนั้น ได้มีผลทางตรง และผลทางอ้อม ซึ่งส่งผ่านสมรรถนะด้านบริการวิชาการ และส่งผลต่อความเป็นผู้นำทางวิชาการของอาจารย์ ทั้งนี้รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความเป็นผู้นำทางวิชาการตามสมมติฐานนั้น มีความสอดคล้องกับข้อมูลความคิดเห็นของอาจารย์ทั้ง ๓ กลุ่มตัวอย่างอยู่ในเกณฑ์ดีมาก โดยรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุนี้สามารถอธิบาย ค่าความแปรปรวนของความเป็นผู้นำทางวิชาการของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยของรัฐ เอกชนและในกำกับของรัฐ ได้ร้อยละ ๖๙.๐, ๘๓.๐ และ ๘๕.๐ ตามลำดับ นั้นเอง^{๒๙}

สุริพร ดวงสุวรรณและคณะ ได้ศึกษาการวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะในการปฏิบัติงานกับคุณภาพการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลระดับตติยภูมิและตติยภูมิ เขตตรวจราชการ กระทรวงสาธารณสุขที่ ๑๗” ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ระดับของสมรรถนะในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานพยาบาลวิชาชีพ ซึ่งดูโดยภาพรวมแล้วรายด้านอยู่ในระดับที่สูง และด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดนั้นก็คือ ด้านความมีจริยธรรม ส่วนด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการมองภาพองค์กรรวม และระดับคุณภาพการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ เป็นต้น^{๓๐}

วรรณรัตน์ ศรีกนก ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนารอบสมรรถนะของบุคลากร วิทยาลัยกองทัพบก” ผลการศึกษาวิจัยพบว่า สมรรถนะหลักของบุคลากร วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก ประกอบด้วย ๕ สมรรถนะ ได้แก่ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี การส่งสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ จริยธรรม และการทำงานเป็นทีม ส่วนสมรรถนะการบริหารของของบุคลากร วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก ประกอบด้วย ๕ สมรรถนะ ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ ศิลปะการสื่อสารจูงใจ ภาวะผู้นำ วิสัยทัศน์ ศักยภาพเพื่อนการเปลี่ยนแปลง การควบคุมตนเอง และการให้อำนาจแก่ผู้อื่น สำหรับสมรรถนะของสายงานของบุคลากร วิทยาลัยกองทัพบก จำนวน ๑๓ สายงาน ประกอบด้วย สมรรถนะระหว่าง ๒ ถึง ๘ สมรรถนะ โดยมีสมรรถนะที่ควรจะมีในบุคลากรของแต่ละสายงานส่วนมากเป็นสมรรถนะด้านความถูกต้องในงาน และด้านการคิดวิเคราะห์ (จำนวน ๑๐ สายงาน) รองลงมาคือ สมรรถนะด้านการสืบเสาะหาข้อมูล (จำนวน ๗ สายงาน) เป็นต้น^{๓๑}

เกื้อจิตร ชีระกาญจน์ ได้ศึกษาการวิจัยเรื่อง “สมรรถนะในปัจจุบันของผู้จัดการฝ่ายบริหารทรัพยากรบุคคลในกลุ่มธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย” ผลการศึกษาวิจัยพบว่า สมรรถนะของผู้จัดการฝ่ายบริหารทรัพยากรบุคคลในกลุ่มธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย มีองค์ประกอบหลัก ๓ ประการคือ ความรู้ (knowledge) ทักษะ (skill) และคุณลักษณะ (attributes) และจะต้องมี

^{๒๙} อังคินันท์ อินทรกาแหง และ ทศนา ทองภักดี, “การพัฒนารูปแบบสมรรถนะด้านผู้นำทางวิชาการของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยของรัฐ เอกชน และในกำกับของรัฐ”, **รายงานวิจัย**, (สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๙), บทคัดย่อ.

^{๓๐} สุริพร ดวงสุวรรณและคณะ, “ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะในการปฏิบัติงานกับคุณภาพการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลระดับตติยภูมิและตติยภูมิ เขตตรวจราชการ กระทรวงสาธารณสุขที่ ๑๗”, **บทความวิจัย**, **วารสารการพยาบาลและสุขภาพ ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๒** (๒ พฤษภาคม – สิงหาคม ๒๕๕๔), หน้า ๖๗ - ๗๗.

^{๓๑} วรรณรัตน์ ศรีกนก, “การพัฒนารอบสมรรถนะของบุคลากร วิทยาลัยกองทัพบก”, **บทความวิจัย**, **วารสารพยาบาลทหารบกปีที่ ๑๔ ฉบับที่ ๓** (กันยายน – ธันวาคม ๒๕๕๖), หน้า ๑๕๑ - ๑๕๘.

ความสามารถแต่ละองค์ประกอบดังนี้ องค์ประกอบที่ ๑ ด้านความรู้ (knowledge) ผู้จัดการฝ่ายบริหารทรัพยากรบุคคลจะต้องมี technical skill และ focus on customer องค์ประกอบที่ ๒ ด้านทักษะ (skill) ผู้จัดการฝ่ายบริหารทรัพยากรบุคคลจะต้องมี communication และ teamwork และองค์ประกอบที่ ๓ ด้านคุณลักษณะ (attributes) ผู้จัดการฝ่ายบริหารทรัพยากรบุคคลจะต้องมี innovation, leadership, flexibility, motivation, building relationship.^{๓๒}

วชิรา เครือคำอ้าย ได้ศึกษาการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาแบบแผนการนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อพัฒนาสมรรถนะภาพการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดของนักเรียนประถมศึกษา” ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า รูปแบบการนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อพัฒนาสมรรถนะภาพการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดของนักเรียนประถมศึกษา ที่มีชื่อว่า รูปแบบการนิเทศแบบเปิดพีโออี PPIE โดยประกอบด้วย ๔ ขั้นตอน มีดังต่อไปนี้ ๑. ขั้นเตรียมความรู้ - เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ Preparing : P ๒. ขั้นเตรียมวางแผนการนิเทศ Planning: P ๓. ขั้นดำเนินการนิเทศการสอน Implementing : I ๔. ขั้นประเมินผลการนิเทศ Evaluating : E รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ โดยการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ และการตรวจสอบประสิทธิภาพเชิงประจักษ์ ผลการตรวจสอบพบว่า อาจารย์พี่เลี้ยงนั้น ได้มีสมรรถนะภาพการนิเทศการสอนที่ส่งเสริมการคิด หลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีสมรรถนะภาพการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิด และหลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศ และนักเรียนมีความสามารถในการคิดหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ครูพี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการนิเทศในระดับมากที่สุด นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ในระดับเห็นด้วยมาก ผู้เกี่ยวข้องเสนอแนะว่า ควรนำรูปแบบการนิเทศ ไปใช้ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในรายวิชาอื่นๆ เพื่อประโยชน์ในการผลิต และพัฒนาครู^{๓๓}

สุพจน์ย์ พัดจาด ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารงานเสริมสร้าง สมรรถนะการปฏิบัติงานของครูใหม่ในโรงเรียนสังกัดเทศบาล” ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ๑.๑ ความต้องการเกี่ยวกับการเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูใหม่ในโรงเรียนสังกัดเทศบาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายมาตรฐาน พบว่า ระดับความต้องการมากที่สุดในมาตรฐาน การร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์ ๑.๒ รูปแบบการบริหารงานเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูใหม่ในโรงเรียนสังกัดเทศบาล ประกอบด้วย ๗ องค์ประกอบ คือ โครงสร้างคณะกรรมการเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูใหม่ วัตถุประสงค์ของการบริหารงานเสริมสร้างสมรรถนะการ

^{๓๒} ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกื้อจิตร ชีระกาญจน์, “สมรรถนะในปัจจุบันของผู้จัดการฝ่ายบริหารทรัพยากรบุคคลในกลุ่มธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย”, รายงานผลการวิจัย, (คณะบริหารธุรกิจ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๕๕), หน้า ๑๑๑.

^{๓๓} วชิรา เครือคำอ้าย, “การพัฒนาแบบแผนการนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อพัฒนาสมรรถนะภาพการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดของนักเรียนประถมศึกษา”, **ปริญญานิพนธ์ ปรัชญาคุณภูมิบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตร และการสอน**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๖), หน้า ๓๓๙ – ๓๔๖.

ปฏิบัติงานของครูใหม่ บทบาทของคณะกรรมการ สมรรถนะการปฏิบัติงาน วิธีการเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงาน งบประมาณ และการกำกับติดตาม และประเมินผลโดยผลการตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงานเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูใหม่ในโรงเรียนสังกัดเทศบาล อยู่ในระดับมาก และผลการตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือการบริหารงานเสริมสร้างสมรรถนะ การปฏิบัติงานของครูใหม่ในโรงเรียนสังกัดเทศบาล มีความเหมาะสมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ๑.๓ การทดลองใช้รูปแบบ มีการดำเนินงานตามคู่มือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีความพึงพอใจต่อกระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูใหม่ และต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูใหม่ในระดับมาก ๑.๔ การประเมินรูปแบบ พบว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เห็นว่าการดำเนินงานตาม มีความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ในการก่อให้เกิดการบรรลุวัตถุประสงค์ของรูปแบบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และระดับมากตามลำดับ^{๓๔}

ดาระกา ศิริสันติสัมฤทธิ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษารูปแบบสมรรถนะของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ ในสถาบันอุดมศึกษาภาครัฐพล” การศึกษาวิจัยพบว่า ๑. บุคคลที่ปฏิบัติงานในกลุ่มงานสนับสนุนทั่วไป เช่น กลุ่มงานสารบรรณ งานประชุม และงานพิธีการ คุณสมบัติเฉพาะตำแหน่ง ที่มีความจำเป็นมากที่สุด ได้แก่ ด้านความรู้ ควรมีความรู้ ทั่วไปเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ กฎ ระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับงาน ด้านทักษะและความสามารถ คือ ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นและคุณลักษณะด้านจิตสานึกบริการ สำหรับคุณลักษณะที่มีความจำเป็นในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ด้านความรู้มีความเข้าใจในกระบวนการงาน ด้านทักษะและความสามารถ ได้แก่ ความรับผิดชอบในงาน ความสามารถในการคิดการเขียนและการสังเคราะห์หนังสือราชการ ด้านการติดต่อสื่อสารและการประสานงาน ด้านการตัดสินใจแก้ปัญหาในงาน ความสามารถในการนำเสนองาน ด้านการบริหารจัดการข้อมูล ความสามารถในการควบคุมตนเอง และความซื่อสัตย์ สุจริต

๒. บุคลากรที่ต้องปฏิบัติงาน ในตำแหน่งงานที่มุ่งผลลัพธ์ หรือ ผลสัมฤทธิ์ที่จะสนับสนุนให้องค์กรบรรลุเป้าหมายตามภารกิจ กลุ่มที่ปฏิบัติ งานด้านการเงินและบัญชี คุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งที่มีความจำเป็นมากที่สุด ดังนี้ ด้านความรู้ ได้แก่ ควรมีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ กฎ ระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับงาน และ มีความเข้าใจในกระบวนการงาน

๓. บุคลากรที่ต้องปฏิบัติงาน ในตำแหน่งงานที่มุ่งผลลัพธ์ หรือ ผลสัมฤทธิ์ที่จะสนับสนุนให้องค์กรบรรลุเป้าหมายตามภารกิจ งานด้านนโยบายและการวางแผน คุณสมบัติเฉพาะตำแหน่ง ที่มีความจำเป็นมากที่สุด ได้แก่ ด้านความรู้ ได้แก่ มีความรู้ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ มีความเข้าใจในกระบวนการงาน ด้านทักษะและความสามารถ ได้แก่ การคิดแบบองค์รวมหรือบูรณาการ คิดการวิเคราะห์ การคิดอย่างเป็นระบบ ด้านคุณลักษณะอื่นๆ ได้แก่ มีคุณธรรม จริยธรรม สำหรับ

^{๓๔} สุพจน์ย์ พัดจาด, “รูปแบบการบริหารงานเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูใหม่ในโรงเรียนเทศบาล”, ปรินญาการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๕๔), หน้า ๑๘๒ – ๑๘๕.

คุณลักษณะที่มีความจำเป็นในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ด้านความรู้ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการ กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับงาน มีความสามารถในการควบคุมตนเอง^{๓๕}

๒. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์ พบว่า ได้มีผู้ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยไว้ ดังนี้

พระเกษมศักดิ์ วรสุโข (อาสนะทอง) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์” ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า การบริหารกิจการคณะสงฆ์ตามหลักการปฏิบัติหน้าที่ของพระสังฆาธิการในอำเภอชุมแสงอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเจริญก้าวหน้าที่เป็นไปในทิศทางเดียวกับพุทธจักรและอาณาจักร เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาสังคม ตลอดถึงการพัฒนาศาสนา การศึกษาและอื่นๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับคณะสงฆ์ โดยใช้หลักหน้าที่ของพระสังฆาธิการ ๖ ด้าน คือ การปกครอง การศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า พระภิกษุที่มีอายุ, พรรษา, การศึกษาสามัญ, การศึกษาทางธรรมและตำแหน่งที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๑๑๓^{๓๖}

จิตติพร สดสม ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาระบบการบริหารและการจัดการวัดพระพุทธศาสนากรณีศึกษา : วัดพระธาตุแช่แห้ง อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน” ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า วัดพระธาตุแช่แห้งได้มีการจัดระบบการบริหารและการจัดการวัดโดยได้เน้นการบริหารงานบุคคลการบริหารงานธุรการ การบริหารงานการเงิน-บัญชี การบริหารศาสนสมบัติการบริหารกิจกรรมของวัด ซึ่งเป็นการบริหารงานดังที่กล่าวมานี้ ได้มีระบบการบริหารงานที่มีความชัดเจนโปร่งใส และมีการจัดรูปแบบของคณะกรรมการการบริหารในส่วนงานต่างๆ การจัดระบบการบริหารงานของวัดพระธาตุแช่แห้ง จะเน้นของในเรื่องของความสะดวกรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพโดยจะเห็นได้จากการแบ่งงานออกเป็นแต่ละฝ่าย ซึ่งจะมีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงจึงทำให้ง่ายต่อการติดต่อประสานงานและจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่แต่ละฝ่ายงานมีความตั้งใจและปฏิบัติตามระบบต่างๆ ที่ทางวัดได้มีการกำหนดได้อย่างดีเยี่ยมในส่วนของปัจจัยที่มีผลสัมฤทธิ์และผลกระทบต่อการบริหารและการจัดการวัดพระธาตุแช่แห้งนั้นจากการศึกษาทราบว่าเพราะปัจจัย ๒ ประการ คือปัจจัยภายใน ได้แก่ ความมีภาวะผู้นำของเจ้าอาวาส บุคลากร งบประมาณ และปัจจัยภายนอก ได้แก่ คณะสงฆ์ ภาครัฐและองค์กรเอกชน ซึ่ง

^{๓๕} ดาระกา ศิริสันติสัมฤทธิ์, “การศึกษารูปแบบสมรรถนะของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาภาครัฐ”, รายงานวิจัย, (คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, ๒๕๕๒) หน้า ๕๓.

^{๓๖} พระเกษมศักดิ์ วรสุโข (อาสนะทอง), “บทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ก.

ปัจจัยทั้งสองส่วนต่างเอื้อผลประโยชน์ซึ่งกันจนทำให้วัดพระธาตุแช่แห้งประสบความสำเร็จในการบริหารอันจะได้เป็นต้นแบบที่ดีงามในการพัฒนาวัดในพระพุทธศาสนา วัดหนึ่งสืบไป^{๓๗}

ชาญณรงค์ หินเกิด ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสังฆาธิการกับการพัฒนาวัดในจังหวัดมหาสารคาม” ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ๑.พระสังฆาธิการส่วนใหญ่ใช้วัดของตนเองเป็นศูนย์กลางในการส่งเสริมการศึกษาทั้งทางโลกและทางธรรม ปกครองวัดด้วยความเรียบร้อย ปกครองวัดด้วยความเรียบร้อย เผยแผ่พระพุทธศาสนาตามบทบาทหน้าที่ด้วยดีเสมอมา ปรับปรุงสถานที่และบริเวณวัดให้สะอาดและร่มรื่น รวมทั้งให้สาธารณสงเคราะห์ได้ ตามฐานานุกรม ๒.การพัฒนาวัดในจังหวัดมหาสารคามทั้ง ๕ ด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านการปกครอง ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านสาธารณูปการ และด้านสาธารณสงเคราะห์ พระสังฆาธิการประสบปัญหาสำคัญ ได้แก่ ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่ห้องสมุดและหนังสือประกอบในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาไม่เพียงพอ ทั้งนี้เพราะขาดแคลนบุคลากร งบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ ปัญหาเหล่านี้ พระสังฆาธิการได้รับความช่วยเหลือจากทางราชการ ผู้มีจิตศรัทธาบริจาคสมทบ และชุมชนช่วยแก้ปัญหา ทำให้การพัฒนาวัดดำเนินมาในระดับหนึ่ง^{๓๘}

คุณ โทชน์ และ เทพพร มังธานี ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดการศึกษาและเผยแผ่ศาสนาธรรมของวัดในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษา วัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ” ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ด้านการปกครองนั้นได้มีการวางแผนการบริหารอย่างชัดเจน โดยมีระเบียบในการปกครอง มีการกระจายอำนาจ และมีการมอบหมายหน้าที่ได้อย่างเป็นระบบ ด้านการศึกษาพบว่า สามารถรักษารูปแบบในการศึกษาแบบดั้งเดิมที่มุ่งรักษาพระธรรมวินัย และพระพุทธศาสนาโดยตรง ด้านการศึกษาสงเคราะห์พบว่า ทางวัดได้มีโรงเรียนการกุศลอยู่ในเขตของวัด และมีศูนย์การเรียนชุมชนและศูนย์บริการผู้สูงอายุภายในวัดด้านสาธารณูปการ เนื่องจากบริเวณวัดไม่กว้างมาก จึงทำให้จัดศาสนวัตถุ และเสนาสนะตามสภาพบริเวณวัด ด้านการสาธารณสงเคราะห์พบว่า ได้มีการเปิดโอกาสให้ชุมชนที่ตั้งของวัดดำเนินกิจกรรมทางสังคมต่างๆ ที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัยภายในวัด นั้นเอง^{๓๙}

ฉันทนา กล่อมจิต ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดการศึกษาและเผยแผ่ศาสนาธรรมของวัดในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาวัดป่าบ้านค้อ อำเภอเมืองผิง จังหวัดอุดรธานี” ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ด้านการปกครองนั้น มีการปกครองแบบพ่อปกครองลูก โดยมีการมอบหมายงานให้เหมาะสม

^{๓๗} ฐิติพร สะสม, “ศึกษาระบบการบริหารและการจัดการวัดในพระพุทธศาสนากรณีศึกษา : วัดพระธาตุแช่แห้ง อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ก - ข.

^{๓๘} ชาญณรงค์ หินเกิด, **บทบาทของพระสังฆาธิการกับการพัฒนาวัดในจังหวัดมหาสารคาม**, **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๒), หน้า ๑๐ .

^{๓๙} คุณ โทชน์ และ เทพพร มังธานี, “รูปแบบการจัดการศึกษาและเผยแผ่ศาสนาธรรมของวัดในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษา วัดมหาพุทธาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ” **รายงานการวิจัย**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการการศึกษา, ๒๕๕๖), หน้า ๙๗.

กับความสามารถของแต่ละบุคคล ส่วนทางด้านการศาสนศึกษา มีการสนับสนุนให้การศึกษา พระปริยัติธรรมสอบนักธรรม และการอบรมปฏิบัติธรรม เป็นการศึกษาตามอัธยาศัย และด้านสาธารณูปการนั้นคือ มีความสะดวกสบายและมีสัปปายะในการปฏิบัติธรรม โดยมีการสร้าง พระมหาธาตุเจดีย์ ด้านการเผยแผ่ศาสนธรรมคือ ได้มีจัดอบรมปฏิบัติธรรมและกัมมนิมนต์ภายในและภายนอกประเทศ จัดการอบรมปฏิบัติธรรมสังฆจร มีการเผยแผ่ธรรมะด้วยสื่อต่างๆ ด้านสาธารณสงเคราะห์คือ ได้มีทำการบำเพ็ญสาธารณสงเคราะห์แก่ชุมชนบุคคล และศาสนสถาน รวมทั้งได้ตั้ง กองทุนช่วยเหลือแม่บ้านผู้ปฏิบัติธรรม และการเผยแผ่ธรรมให้เด็กและเยาวชน ส่วนด้านการศึกษา สงเคราะห์นั้นกับพบว่า ทางวัดแห่งนี้ไม่ได้จัดการศึกษาสงเคราะห์สำหรับเด็กและเยาวชน^{๕๐}

มนัส ภาคภูมิ และคณะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชน” ผลการศึกษาวิจัยพบว่า จากเจ้าอาวาสวัดพัฒนาตัวอย่าง จากภูมิภาคต่างๆ ภาคละ ๓ รูป รวม ๑๒ รูป โดยศึกษาประวัติชีวิต คุณลักษณะส่วนตัวกระบวนการทำงานของเจ้าอาวาสวัดนั้น และสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์สังคมของวัด และพบว่ามีการกระบวนการบริหารของเจ้าอาวาสทุกรูป มีการกระบวนการ “แบบธรรมาธิปไตย” กล่าวคือ เป็นการบริหารที่ทุกคนมีส่วนร่วมรับฟังความคิดเห็นในลักษณะการปรึกษาหารือโดยมุ่งประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง และมีปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชน แบ่งเป็น ๒ ปัจจัย คือ ๑. ปัจจัยหลักหรือปัจจัยโดยตรงประกอบด้วยความสามารถพิเศษหรือคุณลักษณะเฉพาะพิเศษของเจ้าอาวาส บุคลิกภาพ ภาวะผู้นำ คือ ความมีมนุษยสัมพันธ์ และมีความซื่อสัตย์ การปฏิบัติตนในพระธรรมวินัย ส่วนกระบวนการบริหารและการทำงานอย่างเป็นระบบ อาทิเช่น การจัดองค์การบริหารงานบุคคล และการติดตามการบริหารการเงิน เป็นต้น ๒. ปัจจัยเสริม คือ ปัจจัยที่มีส่วนสนับสนุน ได้แก่ มีสภาพแวดล้อมทำเลที่ตั้ง บรรยากาศในวัดและการที่วัดลักษณะพิเศษเฉพาะ เช่น เป็นโบราณสถานที่มีโบราณวัตถุทางศิลปวัฒนธรรม และอื่นๆ^{๕๑}

กฤตดา มตะขบ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ทัศนคติของพระสงฆ์ในจังหวัดเชียงใหม่ ต่อโครงสร้างอำนาจการปกครองวัดตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕” ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ทัศนคติของพระสงฆ์โดยทั่วไปได้มีองค์ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างอำนาจโดยมีความคิดเห็นว่า โครงสร้างอำนาจเดิมไม่มีความสอดคล้องกับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองของประเทศ ซึ่งเจ้าอาวาสมีอำนาจมากเกินไปควรที่จะนำเอาพระธรรมวินัยมายึดเป็นหลักในการตัดสินใจ ตัดสินปัญหาตลอดไปถึงควรมีการกระจายอำนาจให้พระสงฆ์ภูมิภาคในทุกขั้นตอนของการบริหาร และมีการ

^{๕๐} ฉันทนา กล่อมจิต, “รูปแบบการจัดการศึกษาและเผยแผ่ศาสนธรรมของวัดในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษา วัดป่าบ้านค้อ อำเภอเมืองผิง จังหวัดอุดรธานี”, รายงานการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการการศึกษา, ๒๕๕๖), หน้า ๑๐๔.

^{๕๑} มนัส ภาคภูมิ และคณะ, “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชน”, รายงานการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการการศึกษา, ๒๕๕๐), หน้า ๙๙.

แต่งตั้งและถอดถอน รัฐควรเข้ามามีบทบาทช่วยเหลือสถาบันศาสนามากขึ้น และนอกจากนี้ประชาชนควรเข้ามามีอำนาจในระดับที่เหมาะสม นั่นเอง^{๔๒}

สมพิส สวัสดิ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมของพระสงฆ์ระดับปกครองของวัดที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ปีการศึกษา ๒๕๓๓” ผลการศึกษามีข้อค้นพบว่า ในส่วนพฤติกรรมของผู้บริหารได้มีการแสดงออกถึงนั้น จะต้องแสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้ปรากฏ จัดให้มีประชุม อบรม สัมมนา โดยมีการกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติงาน และมีการจัดให้มีการประสานงาน พบปะสังสรรค์ ตลอดไปจนถึงให้มีการติดต่อสื่อสารแบบสองทางรวมทั้งจัดให้มีการนิเทศ และติดตามผลเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง ในการนิเทศต้องใช้ทักษะผู้นำและมนุษยสัมพันธ์ ในการนิเทศงานด้านต่างๆ เป็นต้น^{๔๓}

มาณี ไชยธีรานุวัตรศิริ และคณะ ได้ศึกษาการวิจัยเรื่อง “บทบาทของคณะสงฆ์ในยุคโลกาภิวัตน์ : กรณีศึกษาในภาคกลางและภาคตะวันออก” ผลการศึกษามีข้อค้นพบว่า โดยศึกษาจากกลุ่มเป้าหมายพุทธศาสนิกชนที่มาร่วมพิธีทำบุญ รวมทั้งผู้ที่อยู่บริเวณใกล้เคียงกับวัด ซึ่งมีจำนวน ๘๘ คน พบว่า บทบาทที่สำคัญที่สุดของพระสงฆ์ในยุคโลกาภิวัตน์นั้นก็คือ การได้อบรมสั่งสอนจริยธรรม และหาแนวทางการดำรงชีวิตที่พึงามถูกต้องให้แก่ประชาชน ซึ่งการอบรมสั่งสอนให้การศึกษาแก่พระภิกษุสามเณร การอบรมตน การทำวิปัสสนากรรมฐาน การสงเคราะห์ประชาชน ส่วนบทบาทในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมวัฒนธรรมไทย การสอนประชาชนในการฝึกปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน การพัฒนาสถานเลี้ยงดูเด็กประชาชนในการฝึกปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน การพัฒนาสถานเลี้ยงดูเด็ก โรงเรียน โรงพยาบาลถนนหนทาง การแต่งหนังสือพุทธศาสนา การพัฒนาวัด และพระภิกษุสามเณรให้ทันสมัยการส่งเสริมวิชาชีพให้ชาวบ้าน นั่นเอง^{๔๔}

พระเทพรัตนสุธี (สมศักดิ์ โชติธโร) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ด้านการปกครองของจังหวัดปทุมธานี” ผลการศึกษามีข้อค้นพบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อบทบาทการบริหารจัดการกิจการคณะสงฆ์ด้านการปกครองของจังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อพบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งสอดคล้องกับความเป็นจริง ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าพระสังฆาธิการผู้มีตำแหน่งหน้าที่ทางการปกครองได้ให้ความสำคัญกับการปกครองเพื่อให้เกิดความเรียบร้อยดังตามพระธรรมวินัย กฎหมายบ้านเมืองกฎระเบียบคำสั่ง ประกาศของมหาเถรสมาคม จึงทำให้พระสงฆ์ในจังหวัดปทุมธานีมีความเห็นว่า พระสังฆาธิการมีบทบาทการบริหารจัดการกิจการคณะสงฆ์ ด้านการปกครองอยู่ในระดับมากข้อเสนอแนะเชิงนโยบายพระสังฆาธิการให้ความสำคัญกับการเข้าร่วมประชุมตามมติมหาเถร

^{๔๒} กฤตดา มตะขบ, “ทัศนคติของพระสงฆ์ในจังหวัดเชียงใหม่ ต่อโครงสร้างอำนาจการปกครองวัดตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕”, *วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต*, สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๕), บทคัดย่อ.

^{๔๓} สมพิส สวัสดิ์, “พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ปีการศึกษา ๒๕๓๓”, *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต*, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๕๓), บทคัดย่อ.

^{๔๔} มาณี ไชยธีรานุวัตรศิริ และคณะ, “ความพึงพอใจในการทำงานของบุคลากรในอุตสาหกรรมก่อสร้างไทย”, *รายงานการวิจัย*, (คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๕๑) หน้า ๑๑๒.

สมาคมหรือผู้ปกครองเหนือตนจัดประชุม แต่การจัดประชุมเพื่อชี้แจงข่าวสารการประชุมหรือเพื่อชี้แจงกฎระเบียบภายในวัดยังน้อยอยู่ โดยส่วนใหญ่ใช้พระธรรมวินัยในการดูแลควบคุมพระภิกษุสามเณรภายในวัดทำให้ลดความสำคัญของการออกกฎระเบียบเพื่อหมู่คณะซึ่งอาจจะเป็นช่องทางให้บุคคลผู้ไม่สนใจปฏิบัติตามพระธรรมวินัยขาดรูปธรรมในการประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีซึ่งสามารถสรุปประเด็นได้ดังนี้ ๑) ควรจัดให้มีการอบรมเรื่องกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปกครองคณะสงฆ์ ๒) ควรให้มีการจัดการประชุมเพื่อวางนโยบายในการปกครองร่วมกันภายในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ๓) ควรให้ผู้ได้บังคับบัญชาได้มีส่วนในการกำหนดหรือการออกข้อบังคับในการปกครองเพื่อทำให้เกิดความสมดุลในการบริหารหรือเพื่อให้ผู้บังคับและผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีการปกครองอย่างเรียบร้อย^{๔๕}

พระมหาปริวัฒน์ ฐิตวิริโย (กุลนิวัต) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของพระภิกษุที่มีต่อการบริหารจัดการวัดตามหลักธรรมาภิบาล กรณีศึกษาวัดในเขตอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี” ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ด้านความรับผิดชอบและความคุ้มค่ามีระดับค่าเฉลี่ย ความคิดเห็นมากที่สุดน่าจะสอดคล้องกับความเป็นจริงเนื่องจากการบริหารจัดการของวัดในเขตอำเภอบางบัวทองมีการมุ่งเน้นดูแลซ่อมแซมและปฏิสังขรณ์ถาวรวัตถุภายในวัด มีการจัดสาธารณูปโภค เช่น น้ำประปา ไฟฟ้าอย่างทั่วถึง รวมทั้งมีการใช้งบประมาณของวัดอย่างคุ้มค่าในการจัดกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงความประหยัดและประโยชน์สูงสุด สาระสำคัญของการใช้หลักธรรมาภิบาลแต่ละหัวข้อได้อย่างชัดเจน ส่วนแนวทางวิธีการประยุกต์ใช้ หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารวัดโดยทั่วไปนั้น พบว่า ควรมีขั้นตอนดำเนิน ๔ ขั้นตอน คือ^{๔๖}

๑. การศึกษาวิเคราะห์ ปัจจัยแวดล้อมพื้นฐานของวัดด้านชุมชนด้านสังคม ด้านบุคคล ด้านวัฒนธรรม และการจัดการของวัด

๒. การวิเคราะห์รูปแบบการบริหารวัดตามหลักธรรมาภิบาล

๓. ออกแบบการประยุกต์ใช้หลักหลักธรรมาภิบาล

๔. การดำเนินการตามที่กำหนดไว้ให้ครบทุกด้าน และดำเนินการทุกขั้นตอนคือการอบรมความรู้ ด้านธรรมาภิบาล การจัดทำระบบการบริหารด้วยการจัดทำคู่มือธรรมาภิบาล มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้และการยอมรับรูปแบบการบริหาร แล้วมีการติดตาม

^{๔๕} พระเทพรัตนสุธี (สมศักดิ์ โชติธโร), “บทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการปกครองของจังหวัดปทุมธานี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๕๗.

^{๔๖} พระมหาปริวัฒน์ ฐิตวิริโย (กุลนิวัต), “ความคิดเห็นของพระภิกษุที่มีต่อการบริหารจัดการวัดตามหลักธรรมาภิบาล กรณีศึกษาวัดในเขตอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๕๖.

ประเมินผลอย่างต่อเนื่อง และเป็นระบบก็จะทำให้วัดมีรูปแบบบริหารวัดด้วยหลักธรรมาภิบาลที่ชัดเจนเป็นระบบและเป็นรูปธรรมชัดเจน

พระมหาสุริยา อภิวิฑฺฒโน (มะสันเทียะ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระเทพวิทยาคม (หลวงพ่อคุณ ปรีสุทโธ)” จากผลการศึกษาวิจัยพบว่า พระเทพวิทยาคม (หลวงพ่อคุณ ปรีสุทโธ) เป็นพระเถระผู้ใหญ่ เปี่ยมด้วยคุณธรรม จริยธรรม ทานบารมี ศีลบารมี บุญบารมี และวาสนาบารมี ได้บำเพ็ญตนเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาตินานัปการ จึงได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ที่ผู้วิจัยเห็นว่า ควรนำมาใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาในคณะสงฆ์และสังคมไทย ในปัจจุบันและเป็นการแสดงถึงความเป็นผู้นำองค์กรสงฆ์ในยุคปัจจุบัน ตามลักษณะงานที่ดำเนินการอยู่ในแต่ละด้านในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕^{๔๗}

พระครูวิรุฬห์พัฒนกิจ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความเห็นของพระสงฆ์ต่อการบริหารและอบรมความรู้พระสงฆ์ในเขตอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี”, ผลการศึกษาวิจัยพบว่า พระสังฆาธิการส่วนใหญ่นั้นมีความรู้ความสามารถในเรื่องของการปฏิบัติงานคณะสงฆ์อยู่ในระดับเกณฑ์ดีและสามารถสนองต่องานคณะสงฆ์ได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะในด้านการอบรมความรู้ด้านศีลธรรม โดยมีวิธีการใช้ต่างๆ ส่วนพระสงฆ์ในเขตอำเภอดำเนินสะดวกนั้น ส่วนใหญ่มีระดับพรรษายังไม่มาก และมีความรู้ด้านการศึกษาระดับสามัญศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง มีความรู้ด้านพระปริยัติธรรมอยู่ในเกณฑ์ระดับดี และมีความรับรู้และพัฒนาการในเชิงการปฏิบัติด้านการเข้ารับอบรมความรู้ในด้านศีลธรรมด้านต่างๆ อยู่ในเกณฑ์ระดับดี ดังนั้นเพื่อที่จะเป็นการพัฒนาบุคลากรในอนาคตเพื่อรองรับกับกิจการ งานคณะสงฆ์ คณะสงฆ์ระดับผู้บริหารควรจัดการฝึกอบรมหลักสูตรต่างๆ ที่เหมาะสมเพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรสงฆ์เพิ่มขึ้นเป็นกำลังในการพัฒนาคณะสงฆ์และพระพุทธศาสนาต่อไป^{๔๘}

๓. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพระสังฆาธิการ

จากการศึกษาบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพระสังฆาธิการ พบว่ามีผู้ได้ทำการศึกษาวิจัยไว้ ดังนี้

พระมหาศักดิ์พิชิต ฐานสิทฺโธ (ชัยดี) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาบทบาทการเผยแผ่พุทธธรรมของพระวิสุทธาธิบดี (วีระ ภาทจารี)” ผลการศึกษาวิจัยพบว่า การเผยแผ่พุทธธรรมของพระวิสุทธาธิบดี ท่านนั้นได้มีการเผยแผ่ผ่านาทบาทภารงานกิจการคณะสงฆ์ทั้ง ๖ ด้าน ได้แก่ บทบาทการปกครอง บทบาทศาสนศึกษา บทบาทการศึกษาสงเคราะห์ บทบาทสาธารณูปการ

^{๔๗} พระมหาสุริยา อภิวิฑฺฒโน (มะสันเทียะ), “การศึกษาบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระเทพวิทยาคม (หลวงพ่อคุณ ปรีสุทโธ)”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า ๘๙.

^{๔๘} พระครูวิรุฬห์พัฒนกิจ, “ความเห็นของพระสงฆ์ต่อการบริหารและอบรมความรู้พระสงฆ์ในเขตอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี”, รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย, ๒๕๕๐), บทคัดย่อ.

บทบาทการเผยแผ่ บทบาทสาธารณสงเคราะห์ โดยมีรูปแบบและแนวทางในการเผยแผ่พุทธธรรมที่ดำเนินตามพุทธวิธีการสื่อสาร โดยวิธีการเผยแผ่ของพระสาวกและมีการนำหลักการสื่อสาร ตามหลักนิเทศศาสตร์เข้ามาช่วยในการเผยแผ่หลักพุทธธรรม เพื่อเป็นกลยุทธ์ในการโน้มน้าวใจให้ผู้ฟังเกิดศรัทธา กล้าหาญ เลื่อมใส เร้าใจอยากฟังอยากประพฤติปฏิบัติตาม เพื่อความมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และเข้าถึงมหาชน หรือกลุ่มเป้าหมายมากยิ่งขึ้น รูปแบบการเผยแผ่พุทธธรรมของท่านแบ่งเป็น ๓ ประเภท คือ รูปแบบการใช้สื่อบุคคล รูปแบบการใช้สื่อมวลชน รูปแบบการใช้สื่อเฉพาะกิจ การเผยแผ่พุทธธรรมของพระวิสุทธาธิปติ (วีระ ภททจารี) จึงประสบผลสำเร็จอย่างสูงยิ่งเพราะความโดดเด่น ในด้านการประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี โดยการชี้ให้ทำนาคำสอนให้เห็น ยิ่งกว่านั้นรูปแบบและแนวทางในการเผยแผ่พุทธธรรมของท่านก็มีความหลากหลายทันสมัย เข้ากับยุคเข้ากับเหตุการณ์ เป็นปัจจัยส่งเสริม สนับสนุนให้การเผยแผ่ประสบความสำเร็จ ซึ่งสามารถนำไปเป็นแบบอย่าง หรือประยุกต์ใช้ ในการเผยแผ่พุทธธรรมของนักเผยแผ่ในปัจจุบัน เพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างยิ่งยวดต่อพระพุทธศาสนาสืบไป^{๔๙}

พระมหาวิเชียร ชาญณรงค์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการนำหลักธรรมมาใช้ทำกิจกรรมงานพัฒนาชุมชน เพื่อ ลด ละ เลิก อบายมุข : ศึกษาเฉพาะกรณี พระครูศีลาราวาภรณ์”, จากผลการศึกษาวิจัยพบว่า พระสงฆ์มีบทบาทในการเป็นผู้นำของชุมชน ด้วยการกระตุ้นให้ปลูกจิตสำนึกและจิตอาสา โดยมีวิธีนำเอาเทคนิควิธีการในการเข้าถึงชุมชน เพื่อทำการสื่อสารกับชุมชนผ่านการเทศน์ บรรยาย ป้ายข้อความสื่อด้วยหลักธรรม การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและเป็นผู้ให้คำปรึกษาในการพัฒนากิจกรรมกลุ่ม ซึ่งตั้งเป้าหมายไว้คือชุมชนปลอดจากอบายมุขโดยขั้นตอนของกิจกรรมมุ่งให้เกิดการเรียนรู้ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของตนเอง นั่นเอง^{๕๐}

พระกฤตพจน์ สุทธิจิตโต (หวานดี) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของเจ้าอาวาสที่มีต่อการพัฒนาสังคม : ศึกษากรณีจังหวัดสมุทรปราการ” จากผลการศึกษาวิจัยพบว่า พระสงฆ์ที่มีบทบาทด้านการเผยแผ่ธรรมะอยู่ในระดับน้อย เจ้าอาวาสในจังหวัดสมุทรปราการ มีบทบาทในการพัฒนาสังคม ส่วนในด้านการปกครองมากกว่าด้านอื่นตามลำดับ ซึ่งจะเป็นผู้นำที่ดีต้องมีธรรมะ มีความอดทน มีความเสียสละ และมีความยุติธรรม โดยยึดพระธรรมวินัยเป็นหลักในการปกครอง มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความรู้ ฟังเหตุและผล ความคิดเห็นของผู้อื่น เพื่อนำความคิดเห็นเหล่านั้นมาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับการพัฒนาสังคมแต่ละด้าน ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ควรเน้นในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปเผยแผ่ให้ประชาชนได้ทราบและเข้าใจ สามารถนำหลักธรรมไป

^{๔๙} พระมหาศักดิ์พิชิต ฐานสิริโธ (ชัยดี), “ศึกษาบทบาทการเผยแผ่พุทธธรรมของพระวิสุทธาธิปติ (วีระ ภททจารี)”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), บทคัดย่อ.

^{๕๐} พระมหาวิเชียร ชาญณรงค์, “บทบาทพระสงฆ์ในการนำหลักธรรมมาใช้ทำกิจกรรมงานพัฒนาชุมชน เพื่อ ลด ละ เลิก อบายมุข : ศึกษาเฉพาะกรณีพระครูศีลาราวาภรณ์”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), บทคัดย่อ.

ประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เพื่อทำให้เกิดความสงบสุขแก่ตนเองและสังคมช่วยแก้ปัญหาในด้านต่างๆ ได้ นั่นเอง^{๕๑}

พระครูสังฆรักษ์พศวีร์ ธีรปญโญ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ : ศึกษากรณี พระสังฆาธิการในจังหวัดนนทบุรี” จากผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า การจัดประชุมของพระภิกษุสามเณร เพื่อที่จะทำการอบรมทางด้านวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัย ถึงแม้จะมีการปฏิบัติมากก็จริง แต่บางวัดนั้นโดยเฉพาะเจ้าอาวาสยังไม่ค่อยเคร่งครัดเท่าที่ควร ทั้งนี้ควรที่จะกำหนดเป็นตารางการทำวัตรไว้อย่างชัดเจน และถ้าพระรูปใดไม่ลงมาทำวัตรก็ควรจะมีบทกำหนดลงโทษไว้อย่างชัดเจน^{๕๒}

พระปลัดเกียรติศักดิ์ สันทวีรกุล ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดกระบี่” จากผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบในการจัดการ ศาสนศึกษาจะดีหรือไม่ประการใดนั้น จะต้องขึ้นอยู่กับเจ้าสำนักเรียน หรือเจ้าสำนักศาสนา และครูอาจารย์ผู้บริหารการศาสนา ที่ได้ช่วยแบกรับภาระหน้าที่การศาสนาอย่างเต็มกำลัง อันเป็นการแสดงความกตัญญูต่อพระศาสนา และคณะสงฆ์การจัดการศาสนศึกษานั้นแผนกที่ประสบปัญหามากคือ การจัดการศึกษาแผนกบาลี เพราะขาดแคลนทั้งครู นักเรียน และอุปสรรคอื่นๆ ซึ่งคณะสงฆ์จะต้องช่วยจัดการศึกษาแผนกบาลี อันเป็นการศึกษาพระพุทธศาสนาโดยตรง เพื่อให้พระสงฆ์เจริญด้วยวิชาความรู้^{๕๓}

พระมหาบุญเลิศ ธมมทสสี ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระราชวิยาคม” (หลวงพ่อดุณ ปรีสุทโธ) พบว่า วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในปัจจุบันของหลวงพ่อดุณ หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่ท่านใช้ในการเผยแผ่หรือประกาศ และวิธีการเผยแผ่ที่ท่านใช้บ่อยที่สุด คือการสนทนาธรรมและการตอบคำถาม ถือว่าเป็นวิธีการที่ท่านใช้สื่อถึงผู้ฟังง่ายที่สุด ไม่ต้องมีพิธีรีตองอะไรมากมาย ตลอดจนถึงไปถึงการใช้บุคลิกลักษณะคือ ท่านั่ง และการพูดภาษาพื้นบ้านและการสร้างอารมณ์ขึ้นให้แก่ผู้ฟังอยู่เสมอ ความสัมฤทธิ์ผลในการเผยแผ่ที่มีคนทุกชนชั้น ตั้งแต่กษัตริย์ คนรวย คนจนต่างพากันเข้าไปกราบนมัสการ นั่นเอง^{๕๔}

พระวุฒิกรณ์ วุฑฒิกรโณ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “เทคนิคและวิธีการเผยแผ่พุทธธรรม ของพระราชวรมนี” (ประยูร ธมมจิตโต) จากการศึกษาพบว่า เนื้อหาของหลักพุทธธรรมของพระราชวรมนี นั้นมีจุดเด่นคือ มีเนื้อเรื่องบรรยายธรรมเป็นลำดับขั้น เป็นขั้นตอน แต่ละประเด็นจะมีความรู้ใหม่ๆ ให้ขบคิดอยู่เสมอ โดยใช้ภาษารวมสมัย ฟังเข้าใจง่าย อธิบายพุทธธรรมได้ลุ่มลึก ชัดเจน โดย

^{๕๑} พระกฤตพจน์ สุทธิจิตโต, “บทบาทของเจ้าอาวาสที่มีต่อการพัฒนาสังคม : ศึกษากรณีจังหวัดสมุทรปราการ”, *วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), บทคัดย่อ.

^{๕๒} พระครูสังฆรักษ์พศวีร์ ธีรปญโญ, “บทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ : ศึกษากรณีพระสังฆาธิการในจังหวัดนนทบุรี”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า ๑๐๔.

^{๕๓} พระปลัดเกียรติศักดิ์ สันทวีรกุล, “บทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดกระบี่”, *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๑), หน้า ๔๑.

^{๕๔} พระมหาบุญเลิศ ธมมทสสี, “ศึกษาวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระราชวิยาคม”, *พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ก.

สามารถสรุปประเภทเนื้อหาของพุทธธรรมที่ท่านนำเสนอได้ ๔ ประเภท ดังนี้คือ ๑. เนื้อหาประเภทพัฒนาจิตใจเพื่อชีวิตที่ดีงาม ๒. เนื้อหาประเภทบูรณาการและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ๓. เนื้อหาประเภทพระธรรมเทศนา ๔. เนื้อหาประเภทวิชาการ เป็นต้น^{๕๕}

พระกิตติศักดิ์ ยโสธโร ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสารีบุตรเถระในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา” จากการศึกษาวิจัยพบว่า ในด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนานั้น ท่านได้มีวิธีการเผยแผ่ ในลักษณะให้คำแนะนำปรึกษาสนทนาตอบปัญหาข้อข้องใจและการแสดงธรรมเมื่อได้ฟังจากพระบรมศาสดาแล้วนำไปถ่ายทอดแก่ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสกอุบาสิกา และบุคคลทั่วไปให้เข้าใจหลักธรรม อันลึกซึ้งด้วยวิธีการบรรยาย และอธิบายขยายความเปรียบเทียบ ตลอดไปถึงการตอบปัญหาธรรม เป็นต้น จนเป็นที่ไว้วางพระทัยของพระพุทธเจ้า จึงทำให้บุคคลทั่วไปศรัทธาเลื่อมใสแล้วหันมา นับถือพระพุทธศาสนากันอย่างแพร่หลาย มีบางส่วนเท่านั้นที่มีได้หันมานับถือพระพุทธศาสนา เพราะยึดติดอยู่กับลัทธิเดิมอย่างแรงกล้า ถึงกระนั้นก็ตาม แต่แล้วก็ได้นับถือในตัวท่านอยู่ก็มีซึ่งเท่ากับได้สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มความเชื่อต่างๆ นับเป็นตัวอย่างการประกอบศาสนกิจดำเนินชีวิต และเผยแผ่พระพุทธศาสนาในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี^{๕๖}

เฉลิม อุตกฤษฎ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษามหามงคลพระภิกษุในการพัฒนาชุมชน” ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ในเรื่องการพัฒนาวัดของพระภิกษุมหามงคลมากที่สุด ได้แก่ การสร้างปรับปรุงที่อยู่อาศัย และการคมนาคมภายในวัด ส่วนบทบาทที่น้อยที่สุดได้แก่ การสร้างกับปรับปรุงป่าช้า เมรุเผาศพ และแหล่งน้ำดื่ม น้ำใช้ เครื่องอำนวยความสะดวกสบายต่างๆ เรื่องการพัฒนาหมู่บ้าน พระภิกษุมหามงคลมากที่สุด ได้แก่ การปรับปรุงการคมนาคมในหมู่บ้าน ส่วนบทบาทที่มีน้อยที่สุด ได้แก่ การสร้างปรับปรุงห้องสมุด แหล่งน้ำเพื่อเกษตรกรรม สถานที่ประกอบกิจกรรมของหมู่บ้านเรื่องการบริการสังคม พระภิกษุมหามงคลมากที่สุด ได้แก่ การสร้างปรับปรุงบริเวณโรงเรียน และจัดหาอุปกรณ์การศึกษา และการบริจาคสิ่งของที่จำเป็นให้ประชาชนผู้ที่เดือนเดือน ตลอดไปถึงโรงพยาบาลและการสร้างโรงเรียน ส่วนในเรื่องการพัฒนาการศึกษานั้น พระภิกษุมหามงคลมากที่สุด ได้แก่ การอบรมศีลธรรมประชาชน การศึกษาด้านปริยัติธรรม ส่วนบทบาทที่น้อยที่สุด ได้แก่ การให้การศึกษาด้านสามัญศึกษาแก่พระภิกษุสามเณร นักเรียนและอบรมพิเศษแก่ผู้ต้องขังของเรือนจำนั่นเอง^{๕๗}

ธัญพร พงษ์โสภณ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ สื่อบุคคลในการชี้แนะและปลูกจิตสำนึกประชาชน เพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น” (ศึกษากรณี พระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส จังหวัดกาญจนบุรี โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการเปิดรับข่าวสารทางสื่อสารมวลชนของพระสงฆ์ และการนำข่าวสารที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ การเลือกใช้วิธีการสื่อสารของพระสงฆ์ในการชี้แนะและปลูกจิตสำนึกประชาชนชนบท เพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ความสัมพันธ์ระหว่าง

^{๕๕} พระวุฒิกุลกรณ วุฑฒิกุลกรณ, “ศึกษาเทคนิคและวิธีการเผยแผ่พุทธธรรมของพระราชาวงมณี”, **พุทธศาสนมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ก.

^{๕๖} พระกิตติศักดิ์ ยโสธโร, “บทบาทของพระสารีบุตรเถระในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา” **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๗๗.

^{๕๗} เฉลิม อุตกฤษฎ์, “การศึกษามหามงคลพระภิกษุในการพัฒนาชุมชน”, **วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต**, (คณะสังคมสงเคราะห์ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๑), หน้า ๘.

คุณลักษณะประชากรของพระสงฆ์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะประชากรของพระสงฆ์ซึ่งได้แก่ อายุ พรรษา การศึกษาทางโลก และการศึกษาทางธรรม กับการขึ้นนำ และปลุกจิตสำนึกประชาชนชนบทเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส หรือผู้ช่วยเจ้าอาวาส ซึ่งจำพรรษาอยู่ในวัดที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน ๒๘๐ รูปศึกษาประชากรทั้งหมด พบว่า ประชากรพระสงฆ์ติดตามข่าวสารต่างๆ จากหนังสือพิมพ์และวิทยุกระจายเสียงมากที่สุด ประชากรพระสงฆ์ส่วนใหญ่ อ่านหนังสือพิมพ์ทุกวัน และเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมทางหนังสือพิมพ์มากที่สุด พระสงฆ์ส่วนใหญ่จะตกลงใจเชื่อข่าวสารจากหนังสือพิมพ์มากที่สุด และประชากรพระสงฆ์ส่วนใหญ่นำข่าวสารที่ได้จากการอ่าน รับฟังหรือรับชม จากสื่อมวลชนต่างๆ ไปใช้ประโยชน์ในการขึ้นนำอบรมสั่งสอนให้ประชาชนในชุมชน^{๕๘}

๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (**Qualitative research**) โดยมุ่งตามวัตถุประสงค์คือ ๑. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของสมรรถนะการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ของพระสังฆาธิการ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ๒. เพื่อศึกษากลไกการเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ๓. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงในการเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ของพระสังฆาธิการ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยมีขั้นตอนในการทำวิจัย ดังนี้

๑.๗.๑ รูปแบบการวิจัย

๑.๗.๒ ขอบเขตผู้ให้ข้อมูลหลัก

๑.๗.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๑.๗.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๑.๗.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๑.๗.๑ รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ของพระสังฆาธิการ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน” ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยในรูปแบบเชิงคุณภาพ (**Qualitative Research**) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (**In-depth Interview**) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (**Key Informants**) และใช้วิธีการศึกษาพระไตรปิฎก เอกสาร ตำรา และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (**Documentary Research**) โดยเน้นการเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ สาเหตุที่ผู้วิจัยเลือกใช้การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเนื่องมาจากการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษามุ่งไปที่การสัมภาษณ์มุมมองของผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีประสบการณ์จริง

^{๕๘} ฉันทพร พงษ์โสภณ, “บทบาทของพระสงฆ์ สื่อบุคคลในการขึ้นนำและปลุกจิตสำนึกประชาชนชนบท เพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ศึกษากรณี พระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาสจังหวัดกาญจนบุรี”, วิทยานิพนธ์วารสารศาสตรมหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๙), หน้า ๖๓.

๑.๗.๒ ขอบเขตผู้ให้ข้อมูลหลัก

โดยมีการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) ทั้งหมด ๑๔ รูป/คนด้วยกันในครั้งนี้ คือ

๑. พระครูจิรวัดมนโสภณ เจ้าคณะอำเภอเมืองลำพูน
๒. พระครูไพศาลธรรมานุสิฐ รองเจ้าคณะอำเภอเมืองลำพูน
๓. พระครูสิริสุตานุยุต,ดร. ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ลำพูน ,รองเจ้าคณะอำเภอเมืองลำพูน
๔. พระครูประภัสร์ศีลาภรณ์ เจ้าคณะตำบลหนองหนาม
๕. พระครูสมุห์ปฐมิภาน ฐิริปญโญ เลขานุการรองเจ้าคณะอำเภอเมืองลำพูน
๖. พระครูกิตติปริยัตินิเวศน์ เลขานุการเจ้าคณะจังหวัดลำพูน
๗. นายพงษ์เทพ มนัสตรง ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดลำพูน
๘. นายประพันธ์ คำจ้อย ผอ.สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดลำพูน
๙. พระครูจันทวีรวงศ์, เลขานุการเจ้าคณะตำบลหนองหนาม
๑๐. นายนพรัตน์ อินทร์แสง นักวิชาการทางด้านงานเผยแผ่พระพุทธศาสนา
๑๑. นายเจริญ เมืองสุวรรณ นักวิชาการทางด้านงานส่งเสริมพุทธศาสนศึกษา
๑๒. นายภฏ ภูประเสริฐ, หัวหน้ากลุ่มอำนวยการและกิจการพระพุทธศาสนา
๑๓. นายธวัชชัย พัฒนปาลี ผู้อำนวยการกลุ่มยุทธศาสตร์และเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดลำพูน
๑๔. นายเสนห์ สายเย็นใจ ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริม ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดลำพูน

พื้นที่ในการทำวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ พระสังฆาธิการ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

๑.๗.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้ดำเนินการวิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือในการวิจัย โดยได้ศึกษาเอกสารตำราวิชาการ และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑. แบบสัมภาษณ์จำนวน ๑๔ ชุด อันประกอบด้วยเนื้อหาจำนวน ๔ ตอน คือ
  - ตอนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์
  - ตอนที่ ๒ สัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพทั่วไปของสมรรถนะการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน
  - ตอนที่ ๓ สัมภาษณ์เกี่ยวกับกลไกการเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ของพระสังฆาธิการ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน
  - ตอนที่ ๔ สัมภาษณ์เกี่ยวกับการศึกษาการเปลี่ยนแปลงในการเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ของพระสังฆาธิการ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

๒. กล้องถ่ายรูป สำหรับถ่ายรูปเก็บไว้บันทึก

๓. เครื่องบันทึกเสียง สำหรับการสัมภาษณ์

โดยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

(๑) ศึกษาหลักการและแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ จากเอกสารตำรา และผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

(๒) กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

(๓) กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือในการวิจัยโดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษา

(๔) สร้างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์

(๕) นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

(๖) จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

(๗) นำเครื่องมือการวิจัยไปใช้กับประชากร

(๘) รวบรวมแบบสอบถามสัมภาษณ์ และอุปกรณ์เก็บข้อมูลต่างๆ และนำมาวิเคราะห์ สรุป

อภิปรายผล

๑.๗.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ประกอบไปด้วยวิธีการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ของผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยมีขั้นตอนดังนี้

๑. การรวบรวมเอกสาร ผู้วิจัยได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก นโยบาย แผนงาน และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เอกสารทางวิชาการ รายงานวิจัย บทความวารสาร วิทยานิพนธ์ ตลอดจนเอกสารรายงานการประชุมต่างๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอันทราบถึงปัจจัยและบริบทของที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ของพระสังฆาธิการ

๒. ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ และได้นำไปปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษา หลังจากนั้นจึงได้ขอหนังสืออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้ให้ข้อมูลหลักทุกๆ ท่าน

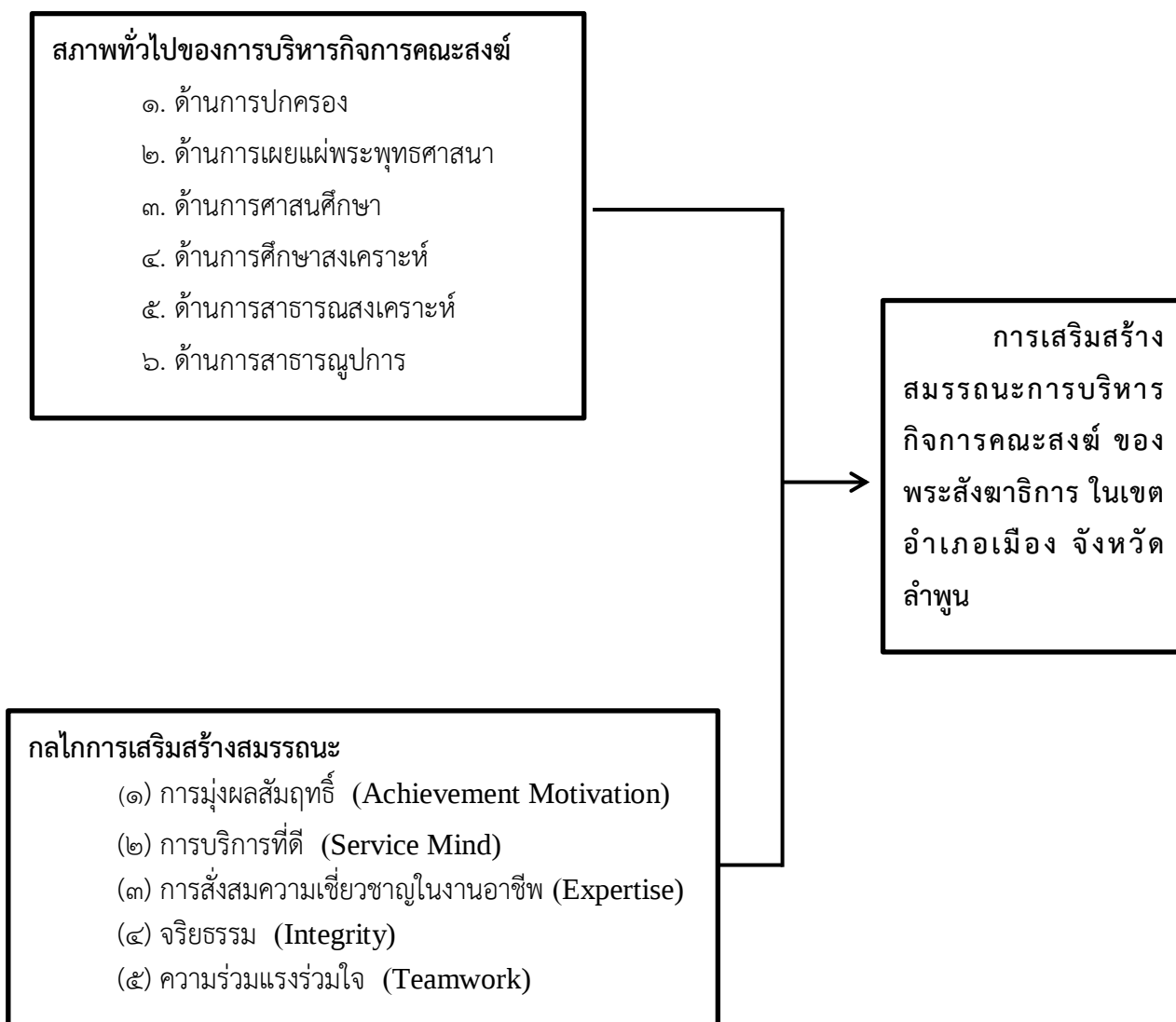
๓. ผู้วิจัย ก็ได้ดำเนินการวิธีการการเก็บรวบรวมข้อมูล จากผู้ให้ข้อมูลหลัก ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลหลัก แล้วทำการบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสนทนา ด้วยเทปบันทึกเสียง

๑.๗.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้ดำเนินการวิจัยได้กำหนดรูปแบบเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งข้อมูลที่รวบรวมเกิดจากการประมวลเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึก ดังนั้นการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ดำเนินการวิจัย ได้มีการดำเนินโดยจัดลำดับเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอในรูปแบบพรรณนา เป็นลำดับต่อไป

๑.๘ กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ของพระสังฆาธิการ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

๑.๙ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๙.๑ ทำให้ทราบสภาพทั่วไปของสมรรถนะการบริหารกิจการ คณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

๑.๙.๒ ทำให้ทราบกลไกการเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

๑.๙.๓ ทำให้ทราบการเปลี่ยนแปลงในการเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ของพระสังฆาธิการ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน